

308618

ప్రతిదినము ప్రకటింపబడును

VOL. 2.

శుక్లపక్షము 1915 సం. నవంబరు నెల 18 వ తేది గురువారము

No 196

సంపుటము. ౨.

రాక్షసనామ సంవత్సర కార్తీక శుద్ధ ద్వాదశి ౧౨.

సంచిక ౧౯౬

గోంగర్వ పూట హోనియములు

హిందూస్తాని కర్ణాటక శ్రీ గోంగర్వ పూట (ప్రత్యేకము) తయారు చేయబడినది.

1 నెం. పూట రూ. 20-0-0

3 నెం. గారంటీ 2 నెం. పూట రూ. 20-0-0 2 నెం. గారంటీ 2 నెం. హోనియములు తప్పకరములు కానియెడల 11 రోజులలోపుగా రిటర్న్ చేయవచ్చును. మొదట 17-లు మొదట అనేకయితర హోనియములుగలవు. ఉపాధ్యాయులు లేకనే న్యాయముగా హోనియం వాయించ నేర్చుకొనటం దిగిన గ్రంథమునం దిప్పుడు శ్రీమాత్ బల్లారికృష్ణమా చార్యుల వారి పాటకపాటలు సహగలవు విశేషముగా ఖర్చుగురున్న విగాన ఆలస్యముచేసి మోసపోతును. వెల 2 రూ. పాటలు మాత్రమే. శోడక, సింగర, రాశి, సన్, హంబర, త్రయంపు, ప్రకల్పన కావలసినవారు మాకు వ్రాయును. మద్రాసు ప్రోఫెసర్ సబ్బరావు ఏజెన్సీ 15 బ్రాడ్వే, మద్రాసు

కాకినాడకోటిపల్లి మోటారుబండ్లు

ఈనెల 15 వ తేదీనుండి మోటారుబండి పరీక్షలో భాగముగా X-7-80 వ కాకినాడలో పరీక్షించినది పరీక్షచేసి నెరుగునగున్న మోటారు ట్రాక్సిట్టు కంపెనీ ఆఫీసులో నుండి బయలుదేరి కోటిపల్లి గం 9-40 వ చేరును. తిరిగి కోటిపల్లిలో గం 10 వ బయలుదేరి గం 12-30 వ కాకినాడ చేరును.

సభ్యత్వము, గం 1-30 వ కాకినాడలో బయలుదేరి గం 2-50 వ బాల్కరావు చేరి, తిరిగి గం 2-20 వ ఆత్మకూడ బయలుదేరి గం 5-0 కు కాకినాడ చేరును.

రంగూను చేరుకలవ అంగ పలకలు రవుకట్టలు కమ్ములు వగయిరా తూర్పుముకంటే ధరలు తగ్గించి విక్రయించుచున్నాము.

The English Motor transit Company. Automobile Engineers. Proprietor, A. SUBBARAYADU COBANADA. ఆచట సుబ్బారాయుడు, కాకినాడ.

Amrutanjjan

Best Indian Pain Balm.

అమృతాంజనము

అన్ని నొప్పులకు పరమామృతము

చక్కని డబ్బీతో నహా సీసా 1-కి వెల 0-8-0.

తలనొప్పులమాన్యును, వాయువుబోట్ల పోగొట్టును శార్వపుకొప్పల బారదోలును. పొట్లపోగొట్టును వనమూలికలచే హిందూ దేశమందు తయారుచేయబడు మంచిమందు.

ప్రతిఇంటనుండదగిన చౌకయైన వైద్యసహాయము మనాసన గలిగియుండును.

అమృతాంజనం డిపో, 109, ఫ్రేకోడ్, బొంబాయి. అమృతాంజనం డిపో, 7, కంబుకెట్టిపే, మద్రాసు.

అనంద గ్రంథమాల.

శ్రీమదమరసింహకృత

నామలింగానుశాసనము

ఆంధ్ర ఆంగ్లేయ పర్యాయపద సహితము చిన్నపైజా మేలైన కాగితములు. మంచి అట్ట బైండు వల్లెవేయువాడికి అత్యంతోపయోగము. వెల 0-8-0

ఆర్. వేంకటేశ్వర్ అన్ కో.

ఆనంద ముద్రాలయాధికారులు, మదరాసు.

శ్రీశ్రీ శేషులైన గోపాలకృష్ణ గోఖలేగారి చక్కని రంగుల చిత్రపటము

ప్రతి 1-కి వెల 0-1-0, 12 ప్రతులకు 0-9-0

వి.పి. ఖర్చు ప్రత్యేకము. ఆంధ్రప్రదేశ్ కాకాశాలయము, హద్దుపాళ్ళు నెం 212, మదరాసు.

ద్రావదీ స్వయంవరము

అర్జునుడు మత్స్యయుతము తెగవేయు చిత్రపటం చిత్రలేఖనమందు అనూనానాండిక్యము నంపాదించి ప్రఖ్యాతిగాంచిన ఎ.వి.ఎస్. రామగారిచే వ్రాయబడినది. ఇందు నవలసములు అర్థము గట్టియు చూపబడినది. శరణు నిది ప్రతియెంటు కప్పకీ నుండదగినది తప్పకుండా నలిగియోక్తి యంతమాత్రం లేదు.

ప్రొఫెసర్లుగల 0-5-0 పోస్టాల్ గావు 0-౧-౦ వి.పి. చార్జీ ప్రత్యేకము కె.యల్.యస్. సోమయాజులు అందునెట్లు, బక్ నెల్లూరు, రాజమండ్రి.

అందమైన 1916 క్యాలండరు

మున్ములాలి కె.వి. మోహనాని సౌందర్యము, లావణ్యము, మృగత్వమురమ్యముగ లిఖించబడినవి. దీనియందు 31 వ తేదీ తాత్కాలిక సాహిత్య రూపముల విలువగల చూపబడు గొనకావలసిన క్యాలండరు దుచితముగ బంపబడును.

పోస్టు ఖర్చులకై అణచివేసిన పంపవలయును.

ఇతరులకు వి.పి. ఖర్చులతో 0-4-0; 12-కి వి.పి. ఖర్చులతో రూ. 1-12-0.

అమృతాంజనము నొప్పులకు సిద్ధామృతము.

చక్కని డబ్బీతో రూ. 0-8-0; డబ్బీ 1-కి రూ. 5-4-0.

తామర తైలము	పండ్ల పొడి	మోహినీ తైలము
డబ్బీ 1-కి 0-4-0.	డబ్బీ 1-కి 0-2-0.	సీసా 1-కి 0-12-0.

పోస్టు ఖర్చులు ప్రత్యేకము. అనేక చొట్టలలో విక్రయించబడును.

అమృతాంజనము డిపో,

109 ఫ్రేకోడ్, బొంబాయి. 6 కంబుకెట్టిపే, మద్రాసు.

ఈ యర్థములన క్యాలండరులు కొద్దిప్రతులు ముద్రించబడుచున్నవి. దరఖాస్తులను వెంటనే పంపుకొనిన యాకాగంకము గలగను.

మన శత్రువులు.

ఇందు పొకమట్టు, సిగరెట్లు, కల్లు, పానాము, కాఫీ, టీ, నల్లమందు, మొదలగు అన్ని దురభ్యాసములను గూర్చి వ్రాయబడినది. బాలరథ బోధించుటకు వీలగునట్లు 32 పాఠములుగా విభజింప బడినది. వెల 0-5-0 లు గౌరవ బుద్ధుడు వెల 0-4-0.

ఆకాశ విమానములు.

యందు వీనిని గుఱించి యాదీతల కెవరును తెలుసులో వ్రాసి లేదు. ఈ గ్రంథమును బహుముల నిర్మాణము, ఆవి అకాశమున నడుచుచువిధము, వీనిలోని భేదములు చక్కగా వివరింపబడినవి. విమానములపట్లములు చాలకలవు. వెల 0-8-0

పాలకు ర్తి రామమూర్తిగారు.

టీనరుమిషనుకాలేజీ, గుంటూరు.

మహామహిమాపాధ్యాయ బ్రహ్మశ్రీ

గొక్కండ వెంకటరత్నకవి విరచిత గ్రంథములు కొద్దిప్రతులు గలవు. వలయువా రీక్రింది విలాస మునకు వ్రాసికొనవలెను.

- 1 దివ్యేశ్వరీయము ౦-౨-౦
- 2 గొక్కండ మాహాకవ్యము ౦-౧౨-౦
- 3 సీంహానల యాత్ర ౦-౪-౦
- 4 గోదావరి వర్ణనము ౦-౪-౦
- 5 నియోగి దీక్షారేఖము ౦-౨-౦
- 6 సరికాముల నలుగురు వ్యాఖ్యలు ౦-౨-౦

పోస్టుఖర్చు ప్రత్యేకము గొక్కండ కుదురుచినరసింహం, రాజమహేంద్రవరము.

నవనాగరకము.

(ఆంధ్రులకు)

నాగరకత యందుగా దుస్తులను మార్చుటయే ముఖ్యమై జనసామాన్యములలో గొందఱియభిప్రాయము. ఇది యొక గొప్పతప్పు. మనప్రాయము మహాజ్ఞానసంపన్నము. మహాసభావులు, గొప్పకాపురేత్రులు. అయినను నేడు నవనాగరకుల మనెడియవజనులు ధరించుచున్న దుస్తులనువారు ధరించుచుండలేదు. వారి జ్ఞానము, బుద్ధినియొద్దగ నాము. వాటికొత్త యాడుపులను జేసికొనేదని వారనాగరకులు చెప్పుట కష్టమని మనస్సు పెప్పున? ఇట్లులేచిన నాగరకులకు వాజ్ఞానము, బుద్ధిలేవోయినను వీరనాగరకులని చెప్పుట కెందు సాహసంబుగలదు? ఈరెండువిషయముల సాధ్యములే మనయొక్క విషయము కదలి ప్రస్తుత నవనాగరకుల యోగ్యతావ్యక్తతలను, నదాచారములనుగూర్చి నాకు దోచినట్లు చర్చించి, లోపములను సూచించుకొనుటకు మార్గములను గొన్ని నూచించెదను ఇది సంఘమునకు జెందువిషయ మగుటచే, నేవ్యక్తియుఁ దనకన్య యించునని తలచి లేఖనమిచ్చి దండెత్తవలెను గాక!

నాగరక మనఁచో దుస్తుల గొప్పతనము యొక వెట్టి యభిప్రాయము పొందుకొని యాండుటచే, దీనిని బాటవోలుట నామొట్టమొదటి ధర్మము. మనదేశము స్వతంత్రరాజ్యముగాక, పరరాజులచేఁ బరిపాలింపఁబడుచు వచ్చుచున్నది ఎన్నియో కతాబులులనుండి విదేశీయుల పరిపాలనము క్రింద మనము జేయు యుగ నుండుచుంటిమి. ఒక్కొక్క పరిపాలన మొక్కొక్క విధముగనున్నను, కాంతమనహించి, యోహ్యతో, ప్రార్థనతో, సత్ప్రార్థనముతో మెలగుచుండు తెంతయు మెచ్చుకొనఁ దగిన విషయమే. పరిపాలకులెట్లున్నను, పరిపాలితు లిందటి చేతులలోఁబడి నెగ్గుచుండుటకంటె, హిందూదేశీయులకు నేటొక గౌరవము గావలెనా? ఒక్కొక్క పరిపాలక సంఘము వచ్చినపుడెల్ల, వారినిజూచి మనము కొన్ని సంగతులను నేర్చుకొనుచుండుటయొ, వారియచారములను, వాటిలములను, వారిధర్మములను, వారివేషములను మన మనకరించుచుండుట యొక గలుగుచుండెను.

మహమ్మదీయుల కాలములలో గొందఱు హిందువులు మహమ్మదీయులవలె నండుట కంగీకరింపవచ్చును. దుస్తులను మార్చుకొని మహమ్మదీయులదే పోయెనుగాని రక్షమును, వృద్ధులను మార్చుకొని మహమ్మదీయులదనునా? హిందువుల హిందూదేశ. మహమ్మదీయులకు మహమ్మదీయులదే. క్రైస్తవులకు క్రైస్తవతదే, అవ్యోధ్య సన్నిహిత సంబంధము మానవ బాలిక సహజమైనను, ఏబాలిశ్యక్తి యాబాలిశాడాయే పిలువఁబడవలెనుగాని దుస్తుల మార్చుకొనినంత నూత్రమున, సద్ధర్మమును బోధించునాతిలో మూర్తిధనిండుటలేదు; తనబాలి నగౌరవమును లేదు కాని తన యాత్మగౌరవమునకు, ఆత్మవిశ్వాసమునకు మితిలేని ఆగౌరవమును దెచ్చుచున్నాడు.

ఆంగ్లేయ పరిపాలనములో హిందువుల కొక విధమైన నూతనవిషయము పట్టుకొనెను. విద్యార్థిత్వములో విశేషము గాఁ బరిశ్రమ లేకపోయినను, వారు చుట్టులను ధరించుటలో నగ్గణ్యులుగ నున్నారు. ఆచుట్టులను ధరించుటయే నరీంద్రులకు గా నెప్పుడునున్నది. హిందూదేశము యుద్ధపారంభమునకుఁ బూర్వము సకలదేశములకు వర్తకకేంద్రముమై వెలయుచుండెడిది. విదేశీయులనుండి వచ్చుకాపురేత్రములు హిందూదేశీయులే ధరించుచుండిరి. తెల్లయిష్ కోటునుగట్టులు, 1702 వుల్లు, ప్లాంట్టు, కుట్టయిలు నయో:—ఆంగ్లేయుల కనునకు వస్త్రములన్నియు మనకు వచ్చుటయు, మనము వానిని గొని వచ్చునా అని మనము ధరించుటకు సరిపోవునా? యజ్ఞానములేక, విమునకు నాటుకొను రకముల దుస్తులను జేయటము, బ్రపంచమును మోసపుచ్చుటకు, భారతమాతను దుఃఖముగాఁ జేయుటకు, నిర్భాగ్యులకు, కొడుకులను పుట్టిరేమి, సిగ్గు కిగ్గు! ఏ మహాకాళములలో జాతికాన, ప్లాంట్టు, ట్టెన్సు, చెన్ను, కేక్లెస్, కాలగ్గు, హేల్స్, బూట్స్, స్టాకింగ్సు, వాకింగ్ స్టాక్స్, మల్లు 1702, వాకికను గొన్ని కేళ్లు తెలియవు. మెచ్చులన్నియు వీరితో గండియుండును. వీరనాగరకులందఱు 'మేము హిందూవులము' అని చెప్పుకొనదు, మనకు ఆంధ్రరాష్ట్రము కావలెనని మాకు కృతజ్ఞతాపూరితము కావలెను. కృత్రిమత్వమును జరుగవలెను 'ఆంధ్ర'ని యుపవాద సములు నన్నయనలే సరిపడెదను. హిందువులమా? ఆంగ్లేయ వేషములు జేసికొనిన హిందువులము. భారతమాతను మోసపుచ్చు ఆంగ్లేయదుస్తులలో నెట్టికొనిన హిందువులము. బాలికు భావము లేని హిందువులము.

ఒకఁడు ముంజుజుట్టు ఉంచును. మరియొకఁడు గుండు చేయును. ఇంకొకఁడు నడిపాడిదీక్షియును ఒకఁడు ప్రక్కపాడిదీక్షియును. ఒకఁడు పాపిదీక్షియును ఒకఁడు పొయినెడ్డల వలె నుంచును. మఱియొకఁడు పిలకజుట్టు ఉంచును. ఒకఁడు దొరగారిని తృప్తిపఱుటకు దొరగారిహేట్ నువెట్టును. మఱి యొకఁడు టర్నికేషను వ్రెట్టును ఇంకొకఁడు పుత్ర లేదర్ టోషిని, నైకిల్ టోషినివెట్టును ఇట్లు వివిధవిధములజేసాములలో ముఖ్యభాగమును తలకానుకు వన్నె దెచ్చుచున్నాడు.

తలకానుకువదలి కొంచెము క్రిందకువచ్చిన యెడల చత్వారము లేకపోయినను మరియొక జరికండ్లను వ్రెట్టుకొనుచు న్నాడు. నేవుండిచ్చిన రెండుకండ్లు విరియొక్క పుత్రోపును, విజేతనమునకఁ జాలసపోవుటచేరెం గాఁచుట కండ్లుయూసి కొని, స్పెన్సర్ ఆండుకోవాని రోట్టుగొట్టు (ఫ్రేమ్)తోనున్న నున్నాదనముల జోడును తిగిలింపుకొనుచున్నాడు. ముంజుజుట్టు ముఖమును గప్పిపుచ్చి నులొచునుల జోడుమీద బకుచుండు తెంతయు నాగరకము. నాగరకులగుట కిందటి విషయములను బాగుగ గుర్తింపవలెను. మొవయొద్దను వచ్చుటతోడనే ఉరిత్రాగి వలెనుండు నెట్లై, కాలర్ సాఖ్యమును, వారెగనుంపవలయును. కోట్లు ఒకవిధముగ నుండుటలేదు—సరికా! డబ్బువాని యుచ్చుమచ్చివచ్చు టట్టి, ఏమోయి ఈలాగు వుట్టిలేని మరియొక సారి ముగ్గు ఆయా! ఇప్పటి ఫేషన్ అంటియని చెప్పును. టర్నింగు కాలర్ కోటు, హన్ టెన్ గు కోటు, లేపుకోటు, లాంగ్ కోటు, హెట్టుకోటు, మరన్నియో విధముల కోట్లుగలవు. ఆకోట్లులలో గొన్నింటికి రెక్కలేని గుండీలు, రెక్కలేనిజేబులు, అవసరము లేకపోయినను వ్రెట్టుట యుండవలెను. తమవాత్రోజున్న, స్టాకింగ్సు, స్పెన్సర్ ఆండు కోటులున్న ఇంగ్లీషుబూట్సుతో ద్రొచ్చుప్రార్థితులకు నేమోయనుకొందురా? లేదు. రిసువాది, పాకెట్ వాది నెన్ టెడే జేబుకములు, వాకింగ్ స్ట్రీక్ వీలతో నొకవీర పుకపురు ముట్టుల తయారగును. తమవాత్ర ఒక నైకిలండవలెను. నైకిలమీద నెక్కి వేగముగఁబోవుచు నెక్లై రెండుతుంకలుగనుండుటం జేసి యొకటి కుడిభుజముమీదకుఁ ద్రోసి, రెండవ దానిని ఎడమభుజము మీదకుఁ ద్రోసి గాలి విసుగుండుటచే నెగరనిచ్చెదరు. ఆది నైకిల్ మీదకుండువానికి సౌందర్యమును గలిగించును. కోటుగుండీలను ఊడదీసి లోపలనున్న మచ్చుబొత్తములను, లేపు కోటులలోవెట్టిన వానివిజులకులూపుచుండుటగూడ సౌందర్యమునకు వన్నె దెచ్చును. ఈ ఆపుక కాఫీనగోటులనువెట్టి, అందఱు నెన్నుదిగనంద, గడవిదేజీ యును తిండిపోతువలె మెక్కట మరియొక ధర్మము. రోడ్డు మీద నడచుఁపుడు, ధరించుకత్త్రును దుడ్డులోఁబడుచుండినను, రెక్కలేనకు ఎంతయో పరుమున్నట్లు త్వరితముగ బోవుటయు నాగరకమే ఇట్లు మనలో వాచావిధములకు పాత్రములగులవు. మగవాండ్రో దుస్తులసంగతి యంతటితో గూడ గొని శ్రీప్రపంచమనఁజూచుచు దుస్తులనుగూర్చి యొకింత చెప్పెదను.

మనమెక్కడున్నా మద్దు హరితిమో మనీషన బ్రతుకు శ్రీలు సహితము మద్దులమీదట వింతవిషయముకాను. మనము తమనా దుస్తులను తృప్తియుజేయు ధర్మమును బ్రోవజేసికొంద, బదియంద్రవాతము కలకాలములంటి కలకాలముల గట్టింప లేకయుండుమా? ఇవలను బాది శ్రీయ నేలంవెట్టులై. శ్రీలకు బట్టలను గొనువారెవరు? మనముకామా? మనకు మననే మామీండుకొనవలసి కచ్చింది. జవాన్ పట్టుకోకము, రవికము, వాకెట్లు, లంగులు, లైగాటులు, చీలు, ఏమిమో రకరక

ములకు దుస్తులనుగొని యుచ్చుటయు నెలకోజులు కట్టినపిదప చాకలివానికి నేకుమాడిపోవుట యొక దుష్కర్మమందున్నది. శ్రీలు దుస్తులను ధరించి పురుషులకంటె నెక్కువ బట్టను నేలమీద నీడ్చుకొనుచు బోవుటయు, ఆబట్టను విడిచి రెండవ వాఁడు మరియొక వానిని ధరించి యానిధముగ బాహ్యసౌందర్యమునకు వన్నె దెచ్చుటయు నాగరకమునకొనుచున్నారే గాని, భారతదేశమును దాదీగ్రుణతకఁ దెచ్చుచున్నామనియు, మహాసభావులగువారు మనప్రార్థనముగాని మనస్థితియొనెగరనియు, బాహ్యభుభృతకే మామమట్టిమి గాని, లోపలి శుభ్రతను జూచుటలేదనియు, దలంచుటలేదు. ఇది పురుషుల యంగును శ్రీలయంచును ఉన్న గొప్పకావము. ఈలోపమును దీర్చునగాని హిందూత్వమునకు లోటువాటిల్లవలెను. ఇంతకంటె లోటుపాటులను నాశక్తికొని చెప్పితిని.

ఏవిషయములలోనైనను నాచుభిప్రాయమును స్థిరీకరించుట కిష్టమును. కాని కొన్ని మార్గములను నూచించెదను—స్వదేశీయ పరిశ్రమలను వృద్ధి చేయుటకు, విదేశకత్త్రులను గొనుట లేగించవలెను. మనము ధరించుకత్త్రులను సాధారణమైన విలువగలవియై యుండవలెను. తమనా దుస్తులను వినియోగించుధర్మమును బాలికు పత్రిస్తానలకు వినియోగించి త్వరలో వానిని వృద్ధి చేయుటకుఁ బ్రయత్నింపవలెను. శ్రీలకుఁ గూడ నీదుస్తుల విషయములో బోధించి, యెక్కువగా కన్యయును చేయవలెనున్న చేయవలెను. వారివిషయములో మరొకసంగతి నుడువవలయును. అశేషముగా! ఎగలలని సౌందర్యము మోచుచు తలచెదను. ఇదియొక పిచ్చిభృశ. ఎగలలలని యా, భాగ్యంతులనునియుఁ జెప్పుటకే వానియొకయోగము. గాని, రసంతయైన వానియుపయోగములేదు. కాని, ఒకటిరెండు ఎగలను జేయించుకొని సరళముగానుండుటకు పురుషులయింట్లను ఉత్తమును.

దుస్తులను ధరించుటలో నేనింకొక యంశమును పారద్రులకు వివేచించుచున్నాను. ఏమనఁగాభావుడు హిందూదేశీయులలో సామాసోపేతులగు మహాకాపురేత్రుల దేశీయతాబుట్టి, తనయొక జీవము జేకోద్ధానము వినియోగించి, హిందూదేశీయులకు నూతనోద్దేశమునబోసి, దేశీయుల మృదదుస్తులలో సదా ఆత్మా రామునితో జేదీగ్రహనముగ వెలించుచుండి, దేశీయులకొక యాదర్శమునుగ మూర్తిధనించిన దేశబాంధవ్యబో, ఆగోపాలకృష్ణ గోధత్రీ యేంధముగ తనదుస్తులను ధరించుకో యానిధముగ మనమేల ధరింపఁజూడను? ఆయనకు గౌరవము చేసిన వారమగుటయే గాక, మనకు మనము గౌరవించుకొనిన వారమగుచును.

THE HOTEL CLARENCE, GOLD MEDALISTS.

BAKERS, manufacturing Confectioners, and well-known Caterers. Estimates for Dinners, Evening Parties, and Children's Treats free on application. WEDDING CAKES, Xmas and, New Year Cakes prepared. Branches:— COMMERCIAL HOTEL, Armenian Street. Y. M. C. A. RESTAURANT, Esplanade BAR ASSOCIATION RESTAURANT, High Court Building.

క్రొత్త రీతిని అనుసరించి చెయ్యబడినది. కామినియా ఆయిర్ రిజిస్టర్

ఏ శ్రీలకు తమ వెంట్రుకలను గుండరముగా ఉంచుకొనవలెనని, రాలిసాపుటమునకు నీస, బజారులో దొరకెను నూనెలనువాడకూడదు. ఎందుకనెన వెంట్రుకలను గోకారణము కల్గి బాలిపోవుచున్నవో అది తెలియనివాడిది తయారుచేయుచున్నాడు. ఈసంగతి శ్రీలు ఆలోచించవలయును. ఈ కామినియానూనె మూలికలనుండి నూతన సంకోధనకారకము తయారుచేయబడియున్నది. ఈనూనె వెంట్రుకలను రాష్ట్ర పురుగులను నశింపజేయును. దాని వలన వెంట్రుకలు రాలక తిరిగి వెనుగుచుండును. ఈనూనె వెంట్రుకలను పట్టుకలె నన్నుగ చేసి మెదడును చల్లగానుంచుచున్నది. ఈనూనె విద్యార్థులకు ఒక నరకూషమైయున్నది. దానిచేత తెలియని యెటువంటి పల్లెటూరివానికిగూడ కామినియా తెలెము తెలిసియేయున్నది. దానిని తెలియనివాడొక్కఁడయితేను. అది వెంట్రుకలకు నగ్గణ్యమునట్టి సహజమున సల్పినవెలుగు కలిగించి శరన్నునకు చువపుట్టింది మెదటికి క్రొత్తసాంపుగూర్చి మిక్కిలి ఇంపయ నువానమిట్టుకలముగా గలిగియుండును. ఇదిఅన్నిటికంటె ఎక్కువయగుటంబట్టి మేనుకునందు ఒక బంగారుపతకమును, ఇలహాబాదు పత్త్రుపదర్శనమును ఒకయోగ్యతా పత్రమును పొందవలెనున్నాడు. మఱియు మేముకొరకయే చేలకొని యోగ్యతా సాక్ష్యములు దాకు వచ్చుచున్నవి. కామినియా తెలెముయొక్క గుణమును పరీక్షించుటకు అరణాస్థాంపు కువీరముడల ఒకసారికి ఉపయోగింపదగినంతమాత్రముగలఒకపాటి తెలెము ఇచ్చుటగా మంపించుట.

తెల సీసా 1-కి రూ 1.00 మూడుసీసాలకు 2.000 ని. 5. ఖచ్చు. 3 శీస (ప్రతి చిల్లరకు కాంజులలో రొరమును) సోకవలెను. ఆంగ్లో ఇండియన్ ప్రెస్ లక్నో తెలివితల్ కంపెనీ, నెం. 153 జూమూముసీరు, బొంబయి ఉద్రాదు ఎజెంట్:— ఈనా పురుషోత్తమ మూర్తి పెండ్లి, చెనాబుద్ధిగోపాల్. పూలగడినూచము. మూదాన

భారతభూమి

సోదరకవులు, పిప్పర.

- ఉ. కట్టకపెట్టకే సెగను కట్టడమై, సగవ్యావార్థలకే మెట్టి, ఘనీభవతులైన మేనురమై ధవదాళ సెదిరా జట్టలమైనదీ పీ జలయంపగఁ, దక్కిన మూడుదిక్కులకే జాట్టిమహాభిచక్షుఁడగ, జొప్పిలుభారతభూమి సంచెక.
- ఉ. నిర్మలవారభూమి, నిందిత సన్మనమృద్ధభూములకే, ధర్మరతావనీశ్వరు, అదామతిప్రతిభుల్ కవీశ్వరుల్, ధర్మమలినమైన, లసారకుభాస్విద కృత్ వాటికల్ పేర్కొందలివృందాఁడకృతి పేకల భాగతిభూమి సంచెక.
- మ. భవతుండెంతటి చాతురిమహిమిందో; భావించి యేరితి నీ ధరణికి సాఖ్యముగూర్చునో బజలీ శాసనాత్మకేరకాదా పరగుక భారతభూమి యిప్పటికి శుంభత్కీర్తికల్లోలినీ పరిదిష్టాఖిల దిక్కులందును దుర్వారకదర్శివైతిక.
- ఉ. ఎందఱురామతేలి; మతొందఱు నల్లడ లాక్రమించి సంక్రందనవైభవముగఁ గాంచి రహించి; సార్వభౌములై, యెందఱునైన చంద్రికల కీడవక్తి ర్తిగడించి; రవ్వడే నిం దనపేరినిల్చి ధరణిం జిలిపించెనే ముజ్జగంబుకే.
- కా. తల్లీ! భారతభూమి! నీదశమహాభ్యంత్రం బెన్నగాశక్యమే? ముల్లోకంబుల సేలఁగాడగినసంపూర్ణప్రభావభ్యుదయద్యల్లిలా విజితానరేశ్వరులు, భూతప్రాతసంతోషదై కోల్లానుల్ భరిముగర్భజలధిప్రదాభితు లెవ్వరలకే.
- గీ॥ నాకకర్తలు శకకర్తలును ద్వంద్వం గర్భవార్ధికి రక్తనీకాయ ముత్తు! కాత్రుకర్తలు, మతకర్తృసమదయంబు తావకోదరకు క్రిముక్తాఫలములు!
- ఉ॥ ఎన్నటిమాటలో తలప నేటికి? నేటికిమాత్రమేమిని? కన్నమారులెల్ల రెంకంబున మేల్పని నీపురాతనాభ్యున్నతికై క్రియాసమయంబుల లెవ్వరెఱుంగగిరింకనీ మన్నన పొరిమన్నన సమానులవాడు జగతియంబునకే.
- గీ॥ “తల్లికో! మాకు బాహుపుల్ దైవమిచ్చి నందులకు భక్తి నీచ, పాదాబ్జములకు నందనము నేముచుండుచే ఫలము గాదో?” యని తలంతు నీపుత్రు! బహువరము॥
- గీ॥ కాలిదాసాది సత్కవి వరేణ్యులమహాత్మ్యము రచించుచు కొంత దాచియుంచె భీమ సేనాదుల బీరంబునను రాజు మూర్తియు నొకకొంత మూట గట్టె భోజాంధ్రభోజాది భూపతిభిర కొంత పీఠికాపురకతి పేటికె బెట్టె సక్యసాచ్యుల జయలక్ష్మీం జూచి గం గానిగు దాఁ గొంత కన్నగిలివె
- గీ॥ అరయ ద్రోణావలూక కొంతజల నళింది రవతింతుచున్నాను వార్ష మెసగ నీడు, కీర్తిప్రదానాల్ విరువయగఁ గడలుకొనఁ దల్లికో! నలుగుడల మఱు.
- గీ. అలవిడ్డలపీడి నిర్భయము నీరు చక్రములం గొల్పుచుండును భక్తికే గొంద; జాలవిడ్డలతోడ నూడనలెభవత్తు దములకప్పితులకుదుఁ గొందఱు భజింతు! ౧౦
- గీ జగతినిప్రతాపంబు నెన్నవారునుఁ జెప్పకయెచ్చెప్పుచున్నార నీకులు, మఱి రాజపుత్రులు, రాజులు రాజులం గయూరపుఁ జోర ప్రభువులు గారవింప. ౧౧
- గీ. వికమత్యంబులై మహాత్మునియ సోదరుల మేము సంతటి చోద్యమైన కార్యమున గాని పేనుఁగఁ గలమటంతుఁ దలఁచుచున్నార దేశభాంధవులు నతము. ౧౨
- గీ. కాన నొకమాట విఁ; మిథు కాతుఁడన నెవ్వరికటాక్షునునెప్పు డింకదాన నైతివో? యొక నీచపురోభిష్టి, కెక్కనికృపాదానకం బెంచిమాడ మూలమో? యట్టియొంగ్గము భూవిభవకు. ౧౩
- గీ. “జయమునకుమోదగా! సంచలన మంది ముక్తి బదగతిసామరై శరణ మనుచు నవ్వుచాతుర్ని పాదపద్మములందుఁ పడియెదను గాక! యగుగాక భక్తిమిలను.” ౧౪
- గీ. అనుచున్నదయార విదంబునం దమంద మెయ్యానందము బొంది యాద్యసమృ తముగఁ బొక్కింపుచుండు! మదంచితముగ సరసనదైవవోపేత! భరతమాత! ౧౫

గోదావరిమండల సభ

వెద్దాపురము.

(ఒక వ్యాఖ్యానాది.)

ఆంధ్రపత్రికలో 3-౧౧-౧౧గి తేది సంచికకు ఒక ‘వర్తమాన’ అను పేరిట వ్రాయబడిన లేఖమును ౨-౧౧-౧౧గి సంచికకు ఒక మండల వాసి పేరిట వ్రాయబడిన వ్యాఖ్యమును నేను చదివెదమున్నాను. వర్తమాన ఆంధ్రపత్రికకు పంపిన లేఖలోని సంగతులు కేవలము ఆంధ్రము, ౨-౧౧-౧౧గి అదివారము సాయంకాలము జరిగిన సభ సమావేశానికి అశక్తి మొకట్రాయయ్యగారి ఆధిపత్యము క్రింద క్రమముగా జరిగిన. మొదట కొంతమంది హస్తీ తీర్మానములను గురించి చుట్టచుట్ట ఇంగ్లీషుభాషలో చర్చించుటచేత అది అంత ముసాసము! వర్తమానకు గండంగోళ మాయెను. కాబోయి! అయ్యో వర్తమానకు సంతకన్న తొత్తును తెలియును కాబోయి అది జాలిబెండి జూబు నివ్వ నిగ్గు ముచేసివాను కాని ౨-౧౧-౧౧గి తేది ప్రచురింపబడిన వ్యాఖ్య మూడగా బహు అశ్రుర్యముగాను సతేతరము గాను నున్నందున ఈ జవాబు వ్రాయుట ముఖ్యమని ఎంచి వ్రాసియుంటిని.

ఈ క్రింద వివరింపబడిన యావత్తు సమాచారాన్ని చదివిన పిమ్మట “మండలవాసి” వ్రాసిన సంగతులు అనూయతేత వ్రాయబడినవా లేక తప్పుసమాచారాన్ని వ్రేస వ్రాయబడినవా యని చదువరు లూహించక మానరు.

గోదావరి మండలసభకు కనూలై సాములో ఖచ్చులుపోగా రు 2౪౬౨౯ లు మిగిలినవి. సదరు సాము ఎట్లు వినియోగపరచలేదు అను సంగతి పూర్తిగా చర్చించుట కొఱకు ఆ వ్యవసంఘము యొక్క మొదల కందరకు నోటీసుల మూలముగా తెలియజేసిన పిమ్మట 2-10-15 న తేదీని ఒకసభ బయటకు ఏర్పరచివారు. ఆసభకు నితరగ్రామముల మొదల ఎవరూ, రాజీవు, అందుచేత తిరిగి అందరకు నోటీసులు పంపుటమన్న 2-10-15 తేదీని సభ జరుపుటమన్న తాజానోటీసు మతలపు ఈదిగన వికరించిరితని నుండుటకును ఏర్పరచి ఆకోజుకు సభ నిలుపు చేసినారు.

నోటీసు.

అయ్యో, వెద్దాపురంలో జరిగిన 9-వ గోదావరి మండలసభ నిమిత్తము నమోదయిన సాములోనుండి ఖచ్చులుపోగా నిల్వయిన్న సాము వినియోగపరచుటకు 2-10-15 న వెద్దాపురం విక్టోరియా టవునుహాలులో మీటింగు జరుగు నని యిది వరలో తెలియజేయడమైనది. నడవ సభకు వెద్దాపురం గ్రామస్థులకెప్పు తదితరుల ఎవరూ రావలసిన మీరందరు రాగలందులకు తిరిగి 3-౧౧-౧౧గి తేది అదివారం సాయంకాలము 4 గంటలకు సభ మార్పబడినది. కనుక ఈసారి మీరు తప్పక రావలసినది. ఆతేదీని మీరు రానియెడల వచ్చినమొదల చేయు తీర్మానములకు మీరందరు అంగీకరించినట్లే ఎంచబడుదురు.

చిత్తగించవలెను

కార్యదర్శి బి. నారాయణమూర్తి.

వైది వివరించినప్రకారము నోటీసులు అమృతయవడి మీటింగు యంకను ౧౧గి రోజులు క్యవధిపుండగనే అన్ని గా మునుంట్లో నన్న మొదలకు రవాణాచేయబడినవి. మండల సభకు రు ౧౦-౦౦ లు గాని లేక అంత కెక్కుకగాని విరాళములు దయచేయించినవారందరూ ఆహ్వానసంఘమునకు మొదలగా ఎప్పు కొనబడిరి. ఆప్రకారము అన్యగ్రామములలోని మొదల ౧౭ గురు కలరు. వీరందరకు నిల్లు నోటీసులు పంపించినను 3-౧౧-౧౧గి తేది సాయంకాలమునకు వారెవరు రాలేదు. వాజరయినవారు ౧౯ గురు కలరు. మ-రా-శ్రీ, ఆశక్తి మొకట్రాయయ్యగారి ఆధిపత్యముక్రింద సభ సాగి రంభమయినది.

ప్రారంభముగా నే మ-రా-శ్రీ, చావలి నారాయణ రావు బి. ఏ గారు.” యాద్రవ్యమును ఖచ్చుపెట్టుటకు ఏదయిన ఒకరిబంధువు వచ్చి దాతేక ఆహ్వానసంఘమువారు వారి బచితమని తోచినరీతి ఖచ్చుపెట్టకచ్చునా? అ సభవాని ప్రశ్నించిరి. అందుకు సభవారందరూ ఆహ్వానసంఘము వారి బచితమని తోచినరీతి ఖచ్చుపెట్టకచ్చుననియు అందులో రాజీయోద్దేశమున వివరములకు ఖచ్చుపెట్టుట సంఘము వారి ముఖ్యోద్దేశమనియు సభవారందరు ఏకగ్రీవముగా నుడి

విరి, పిమ్మట మ-రా-శ్రీ, యస్. రామయ్యగారు యీక్రింద తీర్మానమును ఉపపాదించగా మ-రా-శ్రీ బి. నారాయణ మూర్తిగారు మ-రా-శ్రీ, జో రామచంద్రకావుగారు బలపరచిరి.

తీర్మానము

“వెద్దాపురంలోని తాలూకా సంఘమునకు కొంతసాము ఫండుగా వుంచుటమన్న విక్టోరియా మిమోరియలు హాలుకు కుర్చీలు బల్బలు వగైరాల నిమిత్తము కొంతసాము వినియోగించుటకు అవకాశ మైయున్నది.”

ఈతీర్మానమును సభవారందరూ ఏకగ్రీవముగా అంగీకరించిరి. యీతీర్మానమునకు మ-రా-శ్రీ, బి. కృష్ణబ్రహ్మం గారు యీక్రింది అమెండుమెంటును ఉపపాదించగా మ-రా-శ్రీ, చల్లా నువ్వా రావు బి. ఏ. గారు బలపరచిరి.

అమెండుమెంటు.

“వెద్దాపురంలోని లక్ష్మీవిలాస సంఘమువారి ప్రధానోద్దేశములలో రాజీయోద్దేశమును ఒకటిగా చేర్చుకొనమొడల, కాశ్యతనయన భవనము సంపాదించుకొనుటకు కొంత సామును తాలూకా సంఘముయొక్క ఫండులోనుండి యిచ్చుటకును అంతిమరకు సదరు సాము తాలూకా సంఘముయొక్క ఫండులోనే చేర్చియుంచుటకును అవకాశ మైయున్నది.”

దీనిని సభవారిలో 18 గురు మాత్రము అంగీకరించిరి. అందుచేత అమెండుమెంటుతో నూడిన మొదటితీర్మానమును సభవారు ఆమోదించిరి.

పిమ్మట ఆలయండియా కాలగ్రెగూకమిటికి రు 25-0-0 లు చందా పంపించుట ఆశక్యమని మి. రా. జుగుమిల్లి వెంకట రమణయ్యగారు ఉపపాదించగా అనంతరం రామరావు బి. ఏ. బి. ఎల్. గారున్నూ దూర్వాముల వెంకటకామ్రులుగారు రన్నూ బలపరచిరి. ఈ తీర్మానమును వోటుకు పెట్టించగా 12 గురు నిరాకరించిరి. గాన సదరు తీర్మానము రద్దయినది. తుని మోస్సులు పిల్లవారిడు తమచేదుమింటకు కల్లుబుట్ల, కొంత సాము దయచేయును అని పెట్టిన దరఖాస్తున్నూ వెద్దాపురం “పూరు అసోసియేషను” వారు పెట్టిన దరఖాస్తున్నూ సభవారు ఏకగ్రీవముగా నిరాకరించిరి. వెద్దాపురం అన్నదాన సమాజమువారి దరఖాస్తునూ పరవతి సంఘమువారి దరఖాస్తునూ వారంతటవారే విడుదా చేసి కొనిరి. వెద్దాపురం ప్లిడర్ల అసోసియేషను తరపున నెక్రటరీగారు పెట్టినదరఖాస్తు కూడా వారే విడుదా చేసిరి.

ఎవ్వరును యదృష్టభగ్గులక్రింద కొంతదవ్వకు నిమ్మరి కొరనూ లేదు. వ్యాఖ్య వాడులు ఎవ్వరూ వారికోర్లు నూయనాలేదు. మన మండలవాసి నిజమయిన పేరుతో బయటకు కచ్చి ఎవరినో ఎరికల్లమూయబడినదో లోకమునకు తెలియజేయుగాక!

పిమ్మట రు 475-0-0 తాలూకాసంఘమునకు ఫండుగా నుంచుటమన్న అందులో నుంచి రు 75-0-0 లు వైస వివరించిన అమెండుమెంటు క్రింద లక్ష్మీవిలాససంఘము వారికి యిచ్చుటమన్న మిగతా రు 271-8-9 లు “విక్టోరియా మిమోరియలు టవునుహాలు” కుర్చీలు బల్బలు వగైరాల నిమిత్తం యిచ్చుటకును సభ వారేకగ్రీవముగా తీర్మానించిరి. అంతట ముగిసినది.

విక్టోరియా టవునుహాలు వెద్దాపురంలో 1908 వఁ॥ లో స్థాపన చేయబడినది. అప్పటినుండి యూరాజకీయ, సాంఘిక, మత సంబంధ సభలు అన్నియు నీభవనము నందే జరుగు చున్నవి. సదరు టవునుహాలు ఒక్క వ్యాఖ్యవాదులకే గాక ఉపాధ్యాయులకునూ, గవర్నమెంటు ఉద్యోగియులకునూ, వర్తకులకునూ, యితర ప్రయితేలు జల్పికిని ఉపయోగపడుచున్నది. అందులో హామితే భేదములేక అందరు నూ మొదలగా నుండవచ్చును అట్లే ఉపయోగపడు చున్నది గాని మన మండలవాసి భగవదేశము ఒక్క వ్యాఖ్యవాదులకు మాత్రమేగాదు. లక్ష్మీవిలాస సంఘమునూడ నట్టిదియే.

వై ప్రకారము కాత్రుసమృతముగా జరిగిన సభయొక్క తీర్మానములను గ్రహించలేక మనమండలవాసి సత్యేతర సంగతులతో ప్రతికూల వ్యాఖ్యములకు ప్రేరేప ముఖ్యోద్దేశముగా పెట్టి కొని యుండవచ్చును. ఇట్టిసభలు మన మండలవాసి యనునట్లు వికమత్యమునకు ఎప్పుడునూ భంగము కలగజేయ నేరవు.

ఆదిపచ్చికాన లేక జన్మ

తులం 1 కి రూ. 3-4-0

గోరొజనము తులం ౧కి 2-౦-౦

కుంకుమ పువ్వు తులం ౧-కి రూ. 2-0-0.

రసభసమ్మ తులం 1-కి అణాలు 0-10-0.

అమృతాంజనం దిహి 6, తంబుకెట్టి పిడి, మదగాను.

విద్యార్థులను వెడలగొట్టుట.

విశాఖపట్టణపు కాలేజి అధికారి ఉత్తరువు.

[ఒక విశేషము.]

విశాఖపట్టణములో దీపావళి నాడు చదువుకట్టలను పట్టుకొని పాఠశాల వెళ్ళుటకు హాజరుకాక తేలికపాటిగా, కాలేజి ప్రాంతముల నున్న విద్యార్థులను, కాలేజి నుండి వెడలగొట్టి; ముసలగురు విద్యార్థులను దీపావళి కాలానుగుణమున సన్నద్ధుల చేసిరి.

ఇతర సంగతులను గురించి చక్కయింపటకు ముందుగా విద్యార్థులను కలిగియున్నా జేతించుటకు ప్రాంతముల తెలియజేసిన కారణము ఎంతవరకు జరిగినా చదువులను తెలియజేసెదను.

గడచిన దీపావళి (1-10-1917) నాటికాంతి కొంత మంది విద్యార్థులు దీపావళి సాగమున చూచుటకు వీధులవెంబడి బయలుదేరిరి. వీరున్నప్పుడు తిరిగి ఎవరియెవరికినైనా పోవుచున్న సమయమున మొలగింజివారి సందువద్దను కొందరు మనుష్యులు గుంపుకూడిరి. ఆమూలమున కొందరు, ఇంట్లకు పోవుచున్న విద్యార్థులమీద తారాజువలను వెలిగించి పారజేసిరి. దానివలన కొందరి విద్యార్థుల కాళ్ళు, చేతులు కాలి నవి. అంతట విద్యార్థులలో కొకడు రెండడుగులు ముందుకు వెళ్లి ఒక తారాజువలను తన శక్తివంతమునకు వదిలెను. ఇట్లు జరిగినా ముందుకువచ్చిన విద్యార్థులకి ఆమూలమున వారు పట్టుకొని కొట్టినారంటింది. ఈసంగతిమాది మిగిలిన విద్యార్థులు తమ స్నేహితుల రక్షించుటకై ఆమూలమునకి చొరకొని తమ స్నేహితుల రక్షించి ఇంటికివెళ్ళిరి.

విద్యార్థులమీదను తారాజువలను కాల్చుట వలన కనీసము ఒక పోలీసు సేర కావాలి; ఆలంపులలోనివారు కొందరు ప్రాంతములను రహస్యచేసికొని ప్రాంతముల వారికిపోవు ప్రాంతముల విద్యార్థులను కాలేజి నుండి వెడల గొట్టిరి. రహస్యచేసికొని వారే వదలి వేసినారు. తన ప్రాంతములను కాలేజి వేసికొని ఏలూరు ఒక బాగునగు పట్టణమునకి గల తండ్రియగు కుటుంబమునకి ఆహ్వానించి విద్యార్థుల సమయములనున్నను, కుటుంబమునకిగిరి. ముందుకు గలవారి పిల్లల పేర్లను రహస్యచేయువారు రహస్యము చేయుటగా? ఒకవేళ రహస్యచేసి: యెందు ప్రాంతములను కలిపించెదగా? అట్టివారి పిల్లలను విడచి ఇట్టియెవల మిగిలి వారికి ఏమని చేసినను చేయుచున్నాను. మిగిలిన పిల్లలను వెడల సహాయముమీదు లేదు ఇదేనా న్యాయము?

జరిగిన సంగతులు నడిచిపోయినట్లు, కుటుంబము కాలేజి పనులను నడుపుటకు సహాయమునకు కలగజేసిరి వెడలించుచున్నది; దీనికలిగినట్టి విద్యార్థులలో ఎవరి వద్దను చదువుకట్టలు లేనివి బయలు పడుచున్నది; ఇంట్లనుగోవు చున్న విద్యార్థులమీద తారాజువలను కాల్చినవారు వెళ్ళు దీని కాలములను పోలీసులకుని కూడ వారుగా తెలియచున్నది; కుటుంబమునకు కాలువ వెళ్ళివారి రహస్యములను కూడనది కూడ బోధనకునున్నది. జరిగినసంగతు లిట్లుండ విద్యార్థుల లంత కలిగియున్న వాళ్ళు తెలియచున్నది.

జేతించబడిన విద్యార్థులు ప్రాంతములలో జరిగిన సంగతిని చూచుచేసికొనుటకు వెళ్ళగా, ఆయన పాదార్థులను తీర్చు వెళ్ళుచు. పాదార్థులనుగొందరు వెళ్ళగా ఆయన ప్రాంతములగుండ్లను వెళ్ళుచు. ప్రాంతములగుండ్లను పాదార్థులనుగొందరు ఈ జేతించబడినవారిని ఇటుఅటు కాళ్ళు అరిగేలాచిన తిప్పినారేకాని, విద్యార్థుల నుండిని ఎంతమాత్రమును విడలేదు; విడువడమునే కలిగియున్న విధించిరి. ఇంతవరకు భూమి పైన అన్యాయము చేసలేదని నా అభిప్రాయము.

విశాఖపట్టణమునకు వెళ్ళినప్పుడు విద్యార్థులమీద కూడ వారు ప్రాంతముల రహస్య వెళ్ళగా, ఆ ప్రాంతముల విద్యార్థుల వద్దనుండి సుబాయిషీ పుచ్చుకొనిన తరువాత వారివలన తప్పులేదని జేతించబడిన నీ వదలివేసిరి. తన కోటి ప్రాంతముల గారు సుబాయిషీ మొదలును పుచ్చుకొని కేసువిచారణచేయగా, ఎ. వి. ఎస్. కాలేజి ప్రాంతముల గారు తప్పు చేసినా రనుకొనిన విద్యార్థులను ఎట్టి సుబాయిషీ తడగ నుండగనే కలిగియున్నా జేతించిరి. ఇంతవరకు మాడగా ప్రాంతములగుండ్ల, ఎవరు చెప్పుటవలన చేసికో కాని, విద్యార్థులను అన్యాయముగా కలిగి విధించి విద్యార్థుల జీవితములను పాడుచేసినది ఎవరు అనుకొనరు?

ఇట్టి అన్యాయములనుకన్నుల యెరుట జరుగగామాది కాపుపట్టణపు వాసులు సహించి ఎట్లు ఉండవలసిగలిగిందో మేము గ్రహించ బాలకున్నాను. ఇప్పుడు దీనిని గురించి

గ్రంథస్వీకారము

ప్రభుత్వము.

ఇది యొక చారిత్రకకవిత. వంగూరు సుబ్బారావుగారు గ్రంథకర్తలు. శ్రీరామచంద్రగ్రంథములవారిచే ప్రకటింపబడిన గ్రంథములలో ఇది రెండవది. ఈ గ్రంథమును చదువవద్దను గల ప్రవాహమును సుఖిగిపోయితిమి. ఆంధ్రభాషాసామకులగు శ్రీకృష్ణ దేవరాయల వారిచరిత్రమే నవలకెక్కినట్లు. గలపోషణ మత్యంతజ్ఞానునీయును. తిమ్మరసుగుత్తరాజునీజ్ఞుత, తిమ్మల దేవయ్యదారభావము, మింగళి మూరవాహ్యయ్యభూగోరవము, గుచిదేవి సుకుమారిసము, పార్వతీవతిభక్తి, రాయలవారికి కవీంద్రులవల్ల గలభక్తి, గజవతిసత్యవాక్యగోరతి మున్నగునవి కవీజనుసారముగ కర్తవ్యపడినవి. ఇందు ప్రకృతకాలానుగుణ్యమును లాక్యతంత్రమును దేశసాహిత్యమును సేవాన తుల్యభక్తులనుగూడ సమయానుకూలముగ వ్రాయబడినవి.

అరవింద.

ఈనవలప్రథమభాగము నందుకొంటిమి. ద్వితీయభాగముగూడ వేరవగాని మాయభిషిషాయును పూర్తిక వెల్లడింపబడును. అంగ్లనవల ప్రపంచమునకు వేరవ బాధిరై నాల్గు గారి "మేమిడిట్లును" అనునవలను మాతృకగృహితి ఈనవలను గ్రంథకర్తయగు వింజయూరి వేంకటేశ్వర సోమరావుగారు రచించిరి భూమికిలో ప్రకటింపబడినది. గుంటూరునందలి గమ్యాదిగ్రంథములవారి నవలను చతుర్ధప్రచురణముగ ప్రకటింపి ద్వితీయభాగమును పంచవ ప్రచురణముగ ప్రచురింతురని తెలియుచున్నది.

ఇందుమణి.

ఈ నవలకు శ్రీ రమేశ చంద్రకర్త గారు ఇండియన్ మాంట్రీక్రిస్టియన్ పేరిట ఆంగ్లభాషలోరచించినగ్రంథము మూలము. మూలమున గొన్ని మార్పులచేసి నాసితి నని పీఠికయందు గ్రంథకర్తయే తెల్పును. కాని నవలను జయపుష్పము మార్పు నొందిన కథాభాగములు వేరుగ నుండక పోయిన నీయను గల యాంట్లు కథాకవచునం దిమిడిపోయెను. ఒకభాషలో నుండిన మరయొకభాషలోనికి దెచ్చుట గష్ట మని యట్టిదాని నిర్వహించ బూనినవారికే తెలియును. సంస్కృతమున భాషకు మాతృకయైనను సంస్కృతనాటకముల నాంగ్లీకరించుటలో నెందరు కవులు రసవిహీన మగుటచే నిష్ఫలమనోరథులు కాలేదు. ఈ నవల నట్లు రసవిహీనము కావడం జేయబడిన గ్రంథకర్త యెంతయో శ్రమపడియుండవలెను. గ్రంథము చదువుచో చదువరి పాఠశాలయొక్క వివిధావస్థలను బొందుచు వారు విచారింతుచో విచారమును, సంశయమునుచూచో సంశయమునొందును. కథా నాయక సత్కులీన, సత్కులీనని భావ్య. భర్త దుర్మార్గ సహవాసము చేయ నాతనితండ్రి నాతని నిలువెడల దేవుడు. దానిద్రవ్యవీధితులై తుదకు నిజ గ్రామమునువీడి యడవులవట్టి దైవతత్వమున నొకయోగినిగలకొని శుభ్రావశేషి ధనమునుపడిన దేశాంత్రిక కంకణబద్ధులైనిశాలవిభాగినిగాంచెను. భార్యయు భర్తయెడపాటునకు సహించక తండ్రిగృహమును వీడి యరణ్యముల సాలయ్యె. అచ్చట నొక మామజేన ధారిక వేడి యస్నానునకు బంబుడెను. తరంగమునందు కథా నాయకయొక్క యమానుకత్వము నభావమును బొందిన మనశ్శ్రీలను విద్య యెంత యావత్వకమో తెలియగలదు. ఆవల యస్నానుతోటల యధికారుల దౌర్జన్యమును గనిన కుపిత ననముగ్గులు కానివారెవరు నుండను. తరువాత రాధా శుభర్యులయొక్కయు రామ యాదవరాసర్థియొక్కయు రహస్య నాయకున బ్రతర్థించుచున్న తమ భర్త సాహాయ్యములననుకూలభర్త గృహమునవేరును. కాని రాధా ప్రేమసంకేతములన వలన భర్తగృహమున తెలియు కారణమున మరల నాగృహమును వీడి తండ్రిగృహమును జేరును. తండ్రికలిగియున్నాచి యారలికి దోలనున్న సమయమున మరల భర్తగృహమున నామెను

తమ సంగతి కాదనితలచి, వెదకెనను శత్రుత్వీకరింపబడవలెనపు వెదకవలెననే ఇట్టికావ్యమునైవకే జరుగవచ్చును. కాబట్టి ఈనవలమే విశాఖపట్టణపు పాఠకులందఱుకొనినశ్రద్ధ వహించి పంచేయుటకు కోరుచున్నాను. అన్యాయముగా జేతించబడిన విద్యార్థులను, విద్యార్థులకాళ్ళు తగిన న్యాయము దయచేసెదరని నమ్ముచున్నాను.

జేపట్టును. రాధసాహసమునూ ది. యాశ్చర్యమును, కడపట నామె నందుచుండి భర్తగృహమునుండి దీనికొనిపోవుచో విచారమును కలగక మానదు. అంతిమాధ్యాయమున విరకాల మెడపాటు నొందిన భార్యభర్తల మధ్య ప్రసంగమును చదివి నవో పాఠకులలో సంతోషమున నోలలాడనివా నుండదు. శైలి యు సందర్భావితముగను ములభముగ నర్థమగును నుండెను. ఒడంబడి కావగల మాటలు పడుశ్రమభావితముందు ప్రదర్శించబడెను. ఆధునికకవులలో కొంద రిషమమున కొన్ని కవలను నాటకములను వ్రాసినచో మాటలసమస్య దీనిపోక నిలుచుట దుష్టము. అందుచే తమ సామర్థ్యమును దేశముకై దిని యోగించినవార లగుచురు. గ్రంథకర్త దేశసాహిత్యగుణవర్తి కథ నెన్నివండుల కెంతయు బ్రశంసనియును. ఈపాత్రయన రెండు వందల పుటలు గలవు. వేల 10 అక్షరాలు. కావలసిన వారు పోటీలు రామాభిమత, ఏలూరు అం ప్రాయురలెను.

మోహిని విలాసము.

ఈ గ్రంథమును విమర్శించుచు దంటు కృష్ణమూర్తిగారు మాకిటుల వ్రాసిరి.

(నవల) ఇది మాగ్రామములోని బాలిపాఠశాలవిద్యార్థి నులకు నెప్పవల్ ప్రాజ్ఞాగనుకురి కీటుబడెను. ఇది నవల యనుపేరేగాని కొంతవరకు కథనలెను, నవల నాటకము వలెను నున్నది. కల్పనాచాతుర్యమేమియులేదు. నవల నుండవలసిన లక్షణము లంతగాకానరావు. కథాసందర్భము కొన్నిచోట్ల కలియకయున్నది. కాకితములు చుంచినకావు. పుటలు 84. ఈ నైజుగ్రంథముల నూపుటలు 0-6-0 చొప్పునకాలికొలెండు చేయించి, పోటీకి భరించి ఆంధ్రీకరచాటి గ్రంథాలయము వారి సొంగుచున్నాడు. దానినిబట్టికూడ ఇది రేపకవలె నను 0-6-0 లకు మించియుండదు. దీనివిలువ 0-12-0. ఇది కేవలమద్రవాక్షరకొరకు దగాగా అమ్ముచుండునవలలో నొకటి. పాఠశాలలో బహుమతిగా నిచ్చుటకుగాని గ్రంథ భాండా గారముల యందుంచుటకుగాని తగదు. ఇట్టిగ్రంథకర్త లేకదా కండ్లారాచి, మనసారచరితగాని ఏకవల కొనుటను వీలులేనిస్థితికి దీనికొనవచ్చు. మంచినవలలనుగూడ నమ్మలే స్థితికి దీనికొనవచ్చువా? విద్యకులు పృథిగ్రంథమును విమర్శించినగాని, యట్టిగ్రంథము లింకను ముప్పతిప్పలుగా బయలుపడవలగలవు. ఈగ్రంథము విశాఖపట్టణ నుండలి. బి. వి. రమణయ్యగారుచే రచించుటబడి, బి. కృష్ణవేణయ్యగారుచే పోకటింపబడెను.

గ్రంథాలయ సర్వస్వము.

(ఆంధ్రపరిశోధక సభవారిచే)

ఇది యాంధ్రదేశ గ్రంథాలయ సమాజమువారి పక్షమున సంవత్సరమునకు నాలుగు భాగములుగా ప్రచురింపబడును. కార్యస్థానము బెజవాడ. దీనినికూర్చి పీఠికలో "గ్రంథాలయోధ్యయము గ్రంథములనుగూర్చిన దనుటచేతను గ్రంథములు వాఙ్మయాత్మకము లగుటచేతను వాఙ్మయాభివృద్ధిని గూర్చి నట్టియు చరిత్రపరిశోధనలను గూర్చినట్టియు వ్యాసములందు ప్రచురింపబడును. ఈనాటి గ్రంథాలయములు ప్రత్యేకగ్రంథ సమాహములేగాకనుజూనియొక్క సమస్తజ్ఞానోద్రియముల మూలకముగను ముఖాని మనుష్యత్వమును వ్యక్తీకరింపజేయు సాధనముల సమకూర్చునవై యుండుటచే చిత్రకళల యభివృద్ధినిగూర్చిన వ్యాసములకూడ నిందు ప్రకటింపబడును." ఈ ప్రతికయందలి మొదటి 40 ప్రక్రములును గ్రంథాలయముల గూర్చియు, వానివలన గలుగు నుపయోగములను గూర్చియు, వానిని ప్రోత్సహింపదగు మార్గములను గూర్చియు ధాతులు (కార్మిక్ వంటివారు) వానికై చేయదగిన సహాయములగుండ్లయు, మున్నటిందు వ్యాసముల గల్గియున్నవి. శేషించిన భాగమున భాషావిషయమున (1) "సారస్వత జీవనము (2) ఆంధ్రముననుస్థావరము (3) మనుచరిత్రనాయకలు అను వ్యాసములను చారిత్రక చర్చల విషయమున (1) నాచన సోమనాధుడు (2) శ్రీకృష్ణగమనాటి హింసార్థములు; వారి యుడుపులు? అను వ్యాసములను, గ్రంథాలయములను గూర్చిన చుచ్చటలే మరికొన్నియు గలవు.

"సారస్వత జీవనము" అనగా గ్రంథములు వ్రాయుటయే వృత్తిగా గ్రహించుటయని యా వ్యాసము వ్రాసిన వారభిప్రాయపడినట్లున్నది గాని యా పదమున కది యర్థము కాదు.

వ్యాసములు పలువురు వ్రాసినవి. శైలి భేదములు గలవు. ఇది ప్రతికగనుక నిందలి వ్యాసములందలి భాషా విశేషముల జర్పించుట యంత యవసరము కాదు. [బు. శే.]

దైక్ష్య గారీటుల చెప్పిరి. గతి 4 సంవత్సరములనుండి
యే వారికి పురమున దొరతనమువారి కభిలాషలను పాఠశాల
లనును నుపాధ్యక్షులను చేయవలసిగా వ్యాఖ్యించుచుండెను. దీని
నడందుటకు దొరతనమునా రాష్ట్రముల నాక్రమించి పాట్నా
కభిలాషల పాఠశాల బోధనాభ్యసన కభిలాషల పాఠశాల
నుండియు నధికమును ద్రవ్యమును వ్యయపరచి కట్టించి. పా
ట్నా శాస్త్రకభిలాషలను చేయవలయునని పాఠశాలలను
నుపాధ్యక్షులను నీమందిరములు కట్టబడినవి. దొరతనమువారి
పాఠశాలలను కభిలాషలను కట్టి కేరవ్యాధియును కాలము
కట్టించబడినవి. పరిశ్రామిక తనగములు పాట్నా కట్ట
భాగలను రాంచీనట్టణములలోను పట్టుగోడు ప్రైయినింగు
పాఠశాలలు ముజఫరాబాదు భాగలను నలలలోను ఏర్పరుప
బడినవి. ప్రతిదీని జనులలోను గూడవచ్చుకాటి ఏర్పరుపబడినవి.
ఉర్రుమాభావ యే పాఠశాలలను నిర్వహించునట్లు బడినవి.
ప్రైయినింగు తరగతి ముజఫరాబాదులో నేర్పరుపబడి
నది. బంకిపూరు ప్రైయినింగు కాలేజీ గలదు. 6
గురు ఇన్స్పెక్టరులు 1 ఇన్స్పెక్టరునుగూడ. ప్రతిదీని
జనునకును ఒక అసిస్టెంటు ఇన్స్పెక్టరును ఒకనుచునుండియు
ఇన్స్పెక్టరును గలరు కొయబాతులవారికి ప్రత్యేకపు ఇన్స్పె
క్టరులు గలరు. ముజఫరాబాదు సంస్కృతకభిలాషల భవ
నములు నిర్మింపబడుచున్నవి. ప్రీ జగన్నాథమున మరి
యొక సంస్కృత కభిలాషల ఏర్పరుపబడును. పాట్నా విశ్వ
విద్యాలయ విషయక ప్రక్రియలు త్వరలో ఇండియా మంత్రి
గారికి పంపించబడును. ప్రైయినింగు పాఠశాలలు చెండే
ర్పడినవి కట్టబడి కభిలాషల తరగతులు లేర్పరుపబడినవి బంకి
పురములో గూడ నేర్పరుపబడును కట్టములలోను బంకిపురము
లోను లభి. ప్రీ కభిలాషల లేర్పరుపబడునగలవు.

ఆంధ్ర పత్రిక

1915-వ సం॥ నవంబరు నెల 18 వ తేదీ

గురువారము

మన పారిశ్రామిక శాఖ.

మన పారిశ్రామిక శాఖకు సంబంధించిన 1914, 1915-వ సంవత్సరపు రిపోర్టు ప్రకటించబడింది. ఈ శాఖ ఇప్పటి సమయమున మిక్కిలి ముఖ్యమైన దనియు దీని కార్యక్రమమును దేశమంతయును శ్రద్ధతో కాచియున్నదనియు ప్రత్యేకించి వ్రాయవలసినదిగా లేదు. పరిశ్రమలకు సంబంధించి ఈ శాఖాధికారుల పుష్కలమైన పరిశీలన ప్రకటనములను మేము విమర్శించగా నవంబరు 18-న ముద్రాపకమున నేటి విమర్శలో కొన్ని విషయములు ప్రాతవిగా దోచవచ్చును. కాని ఇటీవల యొకమునకు ప్రకటించబడిన ప్రకటనములకును నేటి ప్రకటనకును ముఖ్యతారతమ్యములు రెండు కన్పించుచున్నవి. ఇటీవల మా పరిశ్రమ శాఖాధికారి గారు అది సాధ్యము గాదనియు ఇది సాధ్యము గాదనియు ఆపరిశ్రమ ఈ దేశమున పొసగదనియు ఈ పరిశ్రమ ఈ దేశమునకు పొసగదనియు మున్నగు నంగములను వ్రాసి కొంత ప్రజలకు నిరుత్సాహము కలుగజేసి తమ యోగలను నొకవిధమున ననుమాన భావమున కలిగించిరి. నేటి రిపోర్టులో నిఘాంతములుగా కానవచ్చుట లేదు. అంతే కాక మన పారిశ్రామిక శాఖాధికారి గారు కొనికొన్ని విషయములలో మైసూరు పరిశ్రమ శాఖాధికారిగారితో సంప్రతించుకొని పని జరుప నిశ్చయించియుండుటయు శుభసూచకము. ఆత్మీయు ఛాటగుటగా మైసూరు పరిశ్రమ శాఖాధికారిగానున్నారు. వీరే పరిశ్రమోపకము మీద పరిశ్రమలను విజయవంతము లొనర్చినారు. వీరే న్యవనాయక పరిశ్రమకు పంపులు మున్నగు నుత్పత్తిని ములను జతపరచి అభివృద్ధిహార్గము లరచినారు. మద్రాసు స్థానిక ప్రభుత్వము వారికింద పనిచేసిన దానికంటెను ఎక్కువ స్వతంత్ర తరముగా మైసూరు సంస్థానమున పని చేయుటకు వీరికి నవకాశమున్నది. గావున వీరితో సంప్రతించుకొని పని చేయ బూనియుండు మా పరిశ్రమ శాఖాధికారియు ట్రెస్లరుగారు వివేకమార్గమున అవలంబించినారని మాయభిప్రాయము. ట్రెస్లరుగారి రిపోర్టులో పరిశ్రామిక విద్యను గురించి చెప్పబడిన విషయము ప్రత్యేకముగా విమర్శనీయముగటచే ఆవిధ్య మిక్కిలి యసంతృప్తికరస్థితియందున్నదని మాత్రము వ్రాసి వదిలి తక్కిన విషయములను విమర్శింప నెంచితిమి. పరిశ్రామిక సంగతులను లోకులకు నుత్తర ప్రత్యుత్తరముల మూలముగా బెలుపుట, యంత్ర నిర్మాణాదిక ములలో సలహా నిచ్చుట, బోరింగు అనగా సాతాళ గంగై లోలముట, కర్మాగారము, ప్రయోగములు ప్రదర్శనములు అను సీ ప్రత్యేక విభాగములను నీ శాఖవారు తమ యధికారమున నుంచుకొని వీని సందర్శనమున పరిశ్రమచేసినారు. ఉత్తర ప్రత్యుత్తర శాఖలో తామును తమకు మిగిలినయొక్క గురూస్తాయును పనిచేయవలసి యున్నందున విశేషము

పని జరుగ లేదనియు ముఖముగా విషయముల నెఱుంగ గోరువానికి నవకాశములు కలుగ లేదనియు ట్రెస్లరుగారు వ్రాయుచున్నారు. తమకు చేరిన ప్రశ్నలనేకములు వ్యాపారవిషయములనియు వ్యాపారస్థు లీ యుత్తరప్రత్యుత్తరోపశాఖకు ప్రాధాన్యమిచ్చుట సంతృప్తికరమనియు నభిప్రాయపడుచున్నారు. వ్యాపారవిషయమున నెఱుంగి విజ్ఞాన మీదేశమున కావలసి యున్నది. ఆవిజ్ఞానమును ఈ పరిశ్రామిక శాఖవారు సంపాదించి పెట్టెదరని తలంపినవారి యాశలు వచ్చునునవి. కారణము ట్రెస్లరుగారి వ్రాతమూలకముగ నే తెలుపవలసి. ఎన్నియో లెక్క లాదిగా గల. వానిని తాము చేర్చినారటగాని వానిని సక్రమముగా వివరిసి యుపయోగపడదని నిశ్చయమేరేరట! ప్రభుత్వమువారికి నిరుపయోగ స్థితియందే విషయములను వదిలివారో పరిశ్రమ శాఖాధికారిగారే ప్రభుత్వమువారితో తగిన యెర్పాటులకు చేయించలేదో మాకు గోచరము కాక యున్నది. యంత్ర నిర్మాణాదికములకు సలహాలిచ్చు కార్యవిభాగమున కొంతపని జరిగినది 152 నిర్మాణములు ఈ శాఖవారియొద్ద నవంబరు 18 వచ్చినవి. అందులో సగము పంపులకు సంబంధించినవి. సగము పరిశ్రమలకు సంబంధించినవి. పరిశ్రమలలో బియ్యపుమర లే మిక్కిలి హెచ్చుగా కానవచ్చుచున్నది. అనగా నిజమైన యుత్పత్తికరముగా పరిశ్రమ లేనే లేదని యర్థ మగుచున్నది. ఇది యెంతయు శోచనీయము. స్వల్పసాంపత్తిక భృతిక పరిశ్రమ శాఖవారు పంపులు యంత్రములను మూడు పర్యాయములు పరీక్షించుట కేర్పాటు లొనర్చి యుండుట యుపయోగకరము. యంత్రములలోని స్వల్పభాగములను ఎప్పుటికిప్పుడు సిద్ధముగా సరఫరాచేయ సమకర్తయిండుటయు పరిశ్రామకులకు నెంతోలాభకరము. మైసూరు పరిశ్రమ సమస్యలను పరిశ్రామిక శాఖవారే రైతులు అప్పులకు పెట్టుదరఖాస్తు నాలోబించి అప్పులు మంజూరుచేయుటకు సభికారము కలవారుగా నుండవలె పనియు రైతులకు నవనోపకరణములు మున్నగువానిని వాయిశాల మీద కొనుటకు ఏర్పాటులు చేయవలయుననియు పరిశ్రమ శాఖాధికారి ప్రభుత్వమువారికి చేసి యుండు సలహాలు సమ్మోద నీయములు. 1914-15 లో బోరింగుపని ఉత్తరప్రదేశ్ రాష్ట్రములలో నెక్కువ జరిగినదనియు నూటికి 70 వంతున విజయము సమకూరినదనియు వినుటకు సంతసించుచున్నాము. ప్రయోగములు ప్రదర్శనములే యీ పరిశ్రామిక శాఖవారి కార్యక్రమములో ముఖ్యతరములు. ప్రయోగములు విజయము లయి ప్రయోగపూర్వకముగా పరీక్షింపబడిన పరిశ్రమలు ఆర్థికముగా ఫలవంతమగు నని ప్రదర్శింపబడవలసియున్నవి. మన పరిశ్రామిక శాఖవారు ప్రారంభించిన ప్రయోగము లెవ్వయు నింకను నాయవస్థను దాటిరా లేదు. ముందు సంవత్సరమున అనగా 1915-16 లో మూడు ప్రయోగములు ప్రదర్శనావస్థ నందునని ట్రెస్లరుగారు వ్రాయుట యొకరికిగా సంతృప్తికరము. నేతపరిశ్రమలో మర మగ్గములు తిరునల్వేలిజిల్లాలో బాగుగా పాడుకొన నారంభించినవి. అచ్చట నూటికి పది మగ్గములు మొత్తము 16,800 మగ్గములు మర మగ్గములే యట. ఒకవిద్యావంతుడగు యువకుడు ప్రారంభింప నిమరమగ్గము పద్ధతి యల్లకొనిపోయినదట! పరిశ్రామిక శాఖకు చేరిన నేతసంఘమువారు ఇదివరకు దక్షిణజిల్లాలలోనే పనిచేయుచుండిరి. కడదిన ఆగస్టు

నుండి కృష్ణా గోదావరి జిల్లాలలో పనిచేయుటకు మరియొకసంఘ మేర్పడియుండుట సంతృప్తికరము. బరహంపురమునకు సూపరింటెంటు వెల్లియుండి రట! అచ్చట పట్టుమగ్గములు 1000 నూ.కి 331 కి తగ్గినవట! కారణము మూలధనస్వాముల నాణ్యమే యట! ఇప్పటికిని అట్టి నాణ్యము కలదా? దానిని తగ్గించుటకేమి చేయవలెను? ఏమిచేతము? అను ప్రశ్నలు వారిని బాధించినట్లు కానరానందులకు చింతించుచున్నాము. ప్రయోగములలో పెన్నిలు గాజులకు సంబంధించి విజయవంతమైనవి. స్వదేశోత్సాహపు శిథిలములుగా నుండిన పెన్నిలు కర్మాగారమును తాము తీసికొని మన పరిశ్రమ శాఖాధికారిగారు తరుచితపండితుల నేర్పరచి మూడు మాసములలో ఒకరికి పెన్నిలు సిద్ధముచేయించి రట! కాని ఆపండితుడు గాగ్రైటును అనగా పెన్నిలులో హమును శుభ్రపరచలే నందున ను ఇంకను తగినకట్టుకు నేర్పాటులు చేయనందునను పెన్నిలులమ్ముటకు సాహసంలేదట! గాగ్రైటును శుద్ధిచేయుటకు ప్రయత్నములు జరుగుచున్నవనియు అలవిశాఖవారి సాయమున 8 రకములకట్టు ఏర్పరచియుంచబడినదనియు పరిశ్రమ సాగవచ్చుననియు వినుటకు ముద ముందుచున్నారము. గాజువిషయమున నీ మాత్రపు నైపుత్వావైసను లేకుండుట విపాదకరము. పండితుడనుకొనినవాని నొకనిని నియమించిరట! అతడేమియు చేయలేకపోయెనట! ఆతనిని తీసివేసిరట! మద్రాసులో కంపెనీ గాజుచేయుచుండినప్పుడు గాజునకు కలుపు సామగ్రి లింతింత యనుట రహస్యముగా నుండెదట! అందుచేత కష్టము. వాటిల్లినదట! ఆమోతాదులను నిటీవల రాజధాని కళాశాలలోని రాసాయనిక పండితుడు కనిపెట్టి చెప్పుదుమనాడట గాని ఆతడు ఋజుబాధితుడై వెడలిపోవుటచేత ట్రెస్లరుగా రేమియు చేయలేకున్నారు! అయినను ఇటీవల చేసినబుడ్లు విజయము కలుగ వచ్చునను ఆశను గొల్పునవిగా నున్నవట! సరియైన పండితుని బెల్లియమునుండి యైవ మా స్థానిక ప్రభుత్వము వారు తెప్పించజాలరా? బాంబాయిపద్ధి తెలంగాణలోను అలహాబాదుకడ నుండు నేయినిలోను గల గాజు కర్మాగారము లైనను సాయ ముసంగజాలవా? ఒక్క స్థానిక ప్రభుత్వపుకత్తి ఆధార ముండియు మా పరిశ్రామిక శాఖాధికారి ఈరీతి వాపోవుట సామాన్యులకు చిత్రముగా దోచకపోదు. కాగితము సబ్బు విషయము లెత్తుకొనబడినవి గాని గమనింపదగినదేదియు కానరాదు. తగినంతపని చేయుటకు వీలులేదని వాపోవుటే వినవచ్చుచున్నది. చక్కెర పంకకు దిగినను నింతియే సింగనల్లూరులోను హాసపేటలోను బెల్లము చేయుట తలపెట్టబడి అందుకు కలిగిన యాటంకములు వర్ణింపబడినవే కాని చక్కెర మాటయే లేదు మొత్తముమీద ట్రెస్లరుగారి చేయనిదియుగాక శాఖ అటు పనిచేసినయు గాక చేయగలదియు గాక చేయలేనిదియు గాక యవలంబించుండుటవిధితము. ఇంతముఖ్యమగు శాఖను ఈస్థితియందు వదిలియుండుట స్థానిక ప్రభుత్వము వారికి తగియుండలేదు. ట్రెస్లరుగారి లెక్కను బట్టియే రు 2,30,000 ల నికరవ్యయమును జూపుశాఖను వ్యర్థపరచుట న్యాయముగ దోచదు. కావున నుదారముగా నాలోబించి ప్రభువు లీ శాఖసభివృద్ధిలోనికి దెచ్చుచూర్గములను ముందు గాక యని కోరుచున్నాము.

బరోపా మహా సంగ్రామము

ఆంగ్లయుద్ధకార్య నిర్వాహక సంఘమువారు ప్రాచ్యునకు పెట్టెట.

మె సి డో ని యా బ ల్లే రి యా వా ర్లీ పూ హ ని ర్వాహము.

గౌరవయుగంధు గూర్చి ఆస్త్రియానా రాందోళనము మొదలు.

ఆంగ్లనామ ముందుట - ఒక ఆమోకా శ్రీ తెలిపి వివరము.

కూనూరు హత్యకేసు - నెమ్మన జడ్జి గారు ముద్దాయాచార్య బాబు న వివరములు.

ఇంగ్లండు

గౌరవయుగంధువారిని భండించుట.

బోనానూలాగారి సంజాయిషీ.

లండను నవంబరు 15:—కామప్పసభలో గౌరవయుగంధువారిని భండించినవారికి బోనానూలాగారిట్లు బహుళ చెప్పిరి. ఈ గౌరవయుగంధువారిని భండించిన జనులను గూర్చి కార్యనిర్వాహక సంఘము చేయవలసిన సత్కర్మము. కాని చేయవలసినది లేదు. ఏకపక్షిని బెండ్లవాటిలో సమర్థము కొందరినిండు జేర్చుట కలస మునుపటికలె కార్యములు సాఫీగ జరగకపోయెను. కార్యనిర్వాహక సంఘము కొలదియందు మాత్రము గలది యొకటి యేర్పరచుటకలస లాభముగలదని నమ్మకము. ఈ సంఘము నేర్పాటుజేసి కార్యము లెట్లు జరుగునదియు సభ వారు ప్రజలను బరిశీలించునని నమ్ముచున్నాను. వార్తల వెలుపు విషయమున సందర్భములకు చెప్పుకొనుట కొక ముంద్ర తెదలనన్నాను.

దేశీయులైన విదేశీయులు.

లాహోరు నవంబరు 17:—సి॥ మి॥ గేజెట్టున కీవార్త వచ్చెను.

లండను నవంబరు 16:—సర్ ఎడ్వర్డు స్పెయరు గారును సర్ యెర్నెస్టు కాసెల్ గారును పీఠికాన్నిల్లగా నిజమిం ప బడిరిగద. దేశీయులైన విదేశీయులు పీఠికాన్నిల్లగా నుండగూడదని నాటిత్వము ఆప్యవనితలబంధనము వీరికి వర్తించునా యను విషయమును దినిజలోకొట్టువారు తేల్చుచుచుండు నున్నారు.

యుద్ధకార్య నిర్వాహక సంఘమువారు పొందునకు పెట్టెట.

లండను నవంబరు ౧౭:—ఆస్త్రియా-సర్ ఎడ్వర్డు గ్రేబాల్బు-లామెనూర్ల గార్లను నైనికనాకాదళవిషయ పరి జ్ఞాతలను కరానునొకతనమువారిలో వాగోచించుటకు పొందు నగరమునకు వెళ్లిన విదేశకార్యాలయమువారు తెలిపిరి.

మిత్రమండలివారి యుద్ధసభ.

లాహోరు నవంబరు ౧౭:—లండను నవంబరు ౧౬:—మిత్రమండలివారిలో సంభాషణయిక్యము నందుటకు ఇటలీవారు యుద్ధ సభకు ఆస్త్రియా గారి యాహ్వానము ప్రకారము పా నునీయుండునని కొరి రెడెల్ల సర్ ప్రతీక ఆభిప్రాయపడు యున్నది. మా సహృదయలందఱు మేము మా మిత్రులగౌరవ పోరు నులుపుచుంటిమి. ఇతిరంగముల వారు మావిషయమై పోరా యు జరుపుచుండిరి

సర్వీయా

బల్గేరియావారు బెలిస్మియాద బడనుండుట

లండను నవంబరు ౧౬:—బల్గేరియావారికి మారిన బల గములు చేరినవి. వారి టెట్రావాక్రాంతముయొడి బాబునా కనుమకు పడమరగాదచ్చి మహార్యముకడే మొదట పీఠిక వై బడి తరువాతి మొదటిపట్టుట కాలోచించుచున్నాను. గ్రాడ్జి-నద్ద రెండుప్రదేశములందు ఫ్రెంచివారు వెనుకకు బోవలసివచ్చినట్లు తెలియుచున్నది. మాసిడోనియాలోని పరి స్థితి యతివేగముగ వృద్ధిపొందుచున్నది. ప్రతిహతములు త్వర లో జేయవలెను. సర్వీయాలోనున్న విదేశీయులవారుబానియ మొహిద్దినకు బోక స్ఫూర్తితోకి బోవుచున్నారు. అది రైటరు సలూనికానుండి వెల్పుచున్నాను.

కబానిక్ వద్ద సర్వీ గూవారు నిలిచి పోరును

అలహాబాదు నవంబరు 17—లండను నవంబరు 15:—శత్రువు లసంఖ్యాకములగు నైస్యమును ఫిరంగులను మొత శీఘ్రముగ నుత్తరమునండి రప్పించ గలిగినవంత సులభముగ క

బానిక్ పోరాటమున విజయము నొందుదురు. సర్వీయావారు ఆంగ్ల ఫ్రెంచి నైస్యము తీరముగ పోరి ఉన్నట్లును నట్టి తన సహాయమునకు వచ్చువరకును నిచ్చట నిలిచి పోరుటకు చూచుచున్నాను. అది యొక్క స్వేచ్ఛి కంపెనీకి సర్వీయాలోని విలేఖరి దెప్పిచున్నాడని పయోనిన పత్రికకు తంతిరచ్చెను.

బాల్కన్ లాదలి యుద్ధము.

జరలు లన్నిగారి యభిప్రాయము.

అలహాబాదు. నవంబరు ౧౭:—లండను నవంబరు ౧౬:—బాల్కన్ లాలోని యుద్ధము గూర్చి ముఖముగా పిడకల జేట్టాట మాత్రము నాతీయముల కర్మ ముక్కడ జేరుకు. జర్మనీవారి కక్కడ విజయము కలిగినవో తత్కాలమునకు ముఖ మెన గూతు నేగాని జర్మనీవారి కంతటితో ప్రయోజనములేదు. అది పాశ్చ్య గేజెట్టు ప్రతినిధిలో జరలు రన్సీ గారు చెప్పిరి వయోవీరు పత్రికకు తంతిరచ్చెను

బాల్కన్ యుద్ధము

లండను నవంబరు ౧౭:—గాన్వెనరుండి బల్గేరియను నేనలు ముందుకుపోవుట శత్రువులచే నర్పితిక్కులను చుట్టి జేయబడకుండుటకై వెజుజనుమందు సర్వీ యును వెనుకకు తొలగ జేయును. మొహిద్దిన ప్రజలు భయాకాంతియై పారిపోవుచున్నారు. వెక్టోరుగిడేకరానువారు తుల విడిచి సెర్బియాకాకు పోయిరి. క్రమమునదివడమట్టున పగాను వారు తమస్థానములందుబెట్టుకొనుచు, బల్గేరియనులకధికముగు నైస్యములు కలగజేసిరి. బల్గేరియను సేం ఆత్తరముఖమై పారి పోవుచున్నది బల్గేరియనులు కాన్సంపోను విడిచి వెట్టిరి. వెక్ గేజెట్టు కొందరుబల్గేరియనుల సైన్యమునుదోవోకులకు లొంగి పోయిరి. గ్రాడ్ సో-ప్రదేశమున బల్గేరియనులు ఉత్తరమునకు పోవుచున్నారు.

పరానువారి ప్రకటనము.

లండను నవంబరు 17:—పేర్స్-పత్రికయంగమున ఒక్క ఫిరంగిదళముద్ధములు మార్తిమె జరిగింది. బల్గేరియనులతొలూరు తూర్పునైస్యము ౧౭-వ తేది సెర్బియాద విడమగట్టుకు తీరముగ ముట్టించినది. గాని ఆధికముల నైస్యములతో నీ నైస్యము లన్నియెడలను వెనుకకు కొట్టుబడినవి. వర్షాయది దక్షిణపార్శ్వము కాంతిలిగియున్నది. ఆంగ్లపరాను నేరలు ప్రమాదములకేక సెర్బియాద వేరుచున్నది.

ఇటలీ

ఆస్త్రియానా రామర్తా కొంకుట.

లాహోరు నవంబరు ౧౭:—లండను నవంబరు ౧౬:—గౌరవయుగంధువారి జరుగుచున్న పోరాటములకు తుకరమయ్యెను గౌరవయుగంధువారి తమకుల యామర్తాన వార్తాప్రతీకలు రాచుటలేదు. ఈపట్టణము శత్రువులకుజేక్కినవో సర్వీయా లోని పోరాటము మొక్క సర్వీయాను మాటుని యొప్పుకొను చున్నాను. అది యొక్క స్వేచ్ఛివారికి జ్యూరిచ్ నుండి తంతి రచ్చెనని సి॥ మి॥ గేజెట్టునకు తంతిరచ్చెను.

ఆంగ్లనామ ముందుట.

వైస్యరాలు జెప్పనది.

లండను నవంబరు ౧౭:—కొత్తల్ విశ్వవిద్యాలయ మున పట్ట పక్షిగా కృతార్థులై నైస్యరాలుగనున్న మిన్ సెనీల్ గ్రెగ్గియను నామ విజ్ఞానముండి యిట్టి తంతి సంపె ను. ఆంగ్లనామ గదిపుచ్చుకొన్న ఆమెకాదేశీయురాలనే పొక్కర్తనే. నేనును మరి నల్లు రిటాలియాదేశీయులును ఫల పరము జేయుచుంటిమి ఒక నైస్యగమున పరుగులు వికప డెను. ఒక యుజయు మెల్లయ్యెను. నేను సముఖ్యము కుట వచ్చితిని. అప్పుడొక ఫిరంగిగుండువచ్చును. వికపడెను.

ఆ గుండు ఆవరణపడి చెక్కిరియడ వడెను. సమీపమున నొక పెద్ద యంత్రామి కలదెను. ఆ యంత్రామిలో దృష్టికొట్టును కద్ద వాలుగు ఫిరంగులుండెను. ముందుభాగమున మరి యొకటి యుండెను. ఒకసారి వారికి అంత్రామివారు ముందుగా దెలు పలేను. మొట్టమొదటి ఫిరంగి నేటుకే నూచ నెమ్మదిగ బోనాగెను. మొదటి గుండుతగిలి కం తెనపడిపోయెను. తరువాత యనేకగుండులు ప్రయోగింపబడెను. ఒక చెక్కిరియెకా పడు యుండెను. ఎక్కడనాచిను గందరగోళిని దడలకలకలది ముకుచ్చులు గాయములదియు వాతులై పడుట నేనాచి తిని. నేనుమాత్రము వెనకకు త్రొక్కితిని. నా సామ్యునదెచ్చు కొనుటకై రెండవతగతి టాపురూదనున్న పర్వతగదికి బో తిని. నేను వెళ్లుకప్పుటి కారకు తన బల్లరద్ద మృత్యుదైయుండె ను. రెండవతగతి టాపురూద మిరిగి నీళ్లలోబడెను ఎక్కడ నాచిను వాతులై నవారులు శ్రీయును విడ్డమును పురుషులును పడి యుండిరి. నేను నారవాదాదలీటిని దెచ్చుకొనుటకై నా గదికి బోతిని. అప్పుడు చుట్టుకు ఫిరంగులు పడుచుండెను అనే కులు శ్రీయు నా పాదములమెది నాయును వేడికొనిరి. నేను నాగదికిబోయి నా వెట్టెకు దెరుచుండగా ఒక ప్రక్క బద్దలై నట్లు వింటిని నామీయగ నొక ఫిరంగిగుండు బోయిన ధ్వని విక వయ్యెను. నేను తిరితిని. పీకబ్బభాగ్య చచ్చిపడి యుండెను. ఆమెకొక గుండుతగిలెను. చావు నిశ్చయముచేసి కొని బయలు తొడిగి కొని బోవబెట్టుకొని నా ములంకారముల వెట్టెకు దీసికొని నాలో నెక్కిపోవుటకు వెనుకకును ముట్టిరి. ప్రమాదముల నాజ్ఞి వెట్టెనా రెక్కలకు లేరు. క్రింద నంతయు గలభోగా ముండెను. రెండుపడవలను దింపుచున్న పోటికి బోతిని. ఆ పడవలలో రెండుది యొక్కరచ్చునని వేసియుండెను. వానిలో నిరుదయింది యుండిరి. అయినను పోటులేదని నున్న స్థానికయ్యువారి, మొదటి పడవ సముద్రము లో పడి పడవలోనివారు ముగి గామెను. చాల కొద్దిమందికి మాత్రమే గత్తు భట్టిబిచ్చిరి కలవబోవుచుండిరి మరియొక శ్రీ కలకంకుగా సముద్రములోబడెను. నేనామెకు పడవలోని కీడ్చితిని కాని యామెకాళ్లు విరిగి యుండెను, గుండుజెప్పులు తగులుచున్నవి, పడవకు ఎండు వారంభించితిమి. ఆంగ్లనా వాకు తగిలిన టాపుడో బాగున నాచితిని, పెద్ద ధ్వనినిక వచ్చెను తెంటు నే మోద తలకొందై 2 నిమిషములలో మునిగి పోయెను. మా పడవలోని నీరునచ్చుచుండెను. మెస్సీవా వైపు నకు పడవకు నడపుచుంటిమి. రోదనముచేయుచు శ్రీయుం దిడ్డమును నన్ను బట్టుకొనిరి. వారిలోవాచ్చి బ్రతుక్కించితిని, నాలుగుగుంటల తగువతి మాకొక మునులచ్చు పడవ కనపడెను మాపడవ మువ్వోగి పిస్తోనను చేతబట్టి నా పడవలోనివారిని రక్షింపుడని యాజ్ఞాపించెను. తరువాత నామంకాలమునందు ఫ్రెంచివారి యుద్ధపుటోక యొకటి యుమ్ముల నెక్కించు కొనెను.

ప్రాచ్యు

ఫిరంగి యుద్ధము

లండను నవంబరు 16:—ముఖ్యముగా లాహానీకాల్వ కు దక్షిణమునకు ఇర్రెయెకు తూర్పునకు నవంబరు 1౦ తేదీ మొదలు ఫిరంగి యుద్ధము జరుగుచున్నది. కొల్లలములవా రికి పోరుజరుగలేదు. కాని యురవాగులవారును మురుగులకు బ్రయోగించుచున్నారని ఫీట్టుమాన్లు ఫ్రెంచివారు దెల్పు చున్నారు.

పరానువారి ప్రకటనము

లండను నవంబరు ౧౭:—పొరుగు—ఫిరంగులయొద్ద ము జరిగిందని ఆధికారులు ప్రకటించిరి.

యూరప్

బొజాకో వద్ద యుద్ధము.

లాహోరు, నవంబరు 17:—సి॥ మి॥ గేజెట్టున కీట్టరి తంతిరచ్చెను. పుల్ నది కాలకున్న టూట్టుకులలో యూరప్ వారు బొజాకో వద్ద గాలింబరట్టపోరాడుచున్నారని మూర్ఖులగు పోస్తుప్రతికు బుఖారెస్తువితేఖరి వాయుచున్నాను. బొజాకో జెన్నావిట్టునకు తూర్పున పనిమెల్ల మాయులో ఇకపవారి మోద నున్నది.

ఒక మరణము.

లండను నవంబరు ౧౬:—వెట్టో గారు—రష్యారా బ్యాంకభా సభ్యులగు జైజెస్ట్ జెఫ్ గారు యుద్ధరంగమున మరణించిరి. సాంసీకదేశమువ్యాపా ఇండియాలోక యురప వారిని జేనువలసివని పోక్త్యుకొందినవారిలో వీరొకరు.

మిట్టి వ్యాసువాగుల కన్యలు:—కొన్ని కొన్ని కళ
లందు కచ్చేరి సానడి జగనమర్చులు గానండుటై బాయి
టు మేజన్టీటు గారు తొలుపుల వేయించుచుండిరి. లేదా, 322
తెక్క పురు క్రింద విచారించుచున్న కేసులున్న పురు గూడ
తొలుపుల మూయించు వాడుక గలది. ఉదయము ౧౧ గంటల
లగాయకు మధ్యాహ్నము ౧ గంటవరకు తరమక కోర్టు తలు
పులు వేసి యాంచుటచుండిరి. పూజలకు లోపలకి రావండ
చేయవలెనని మేజన్టీటుగారి యుద్దేశము కాదు. కోర్టున కావ
లనున్న పార్టీలు అధికముగ గోలచేయుచుందురు. ఆ ధ్వని
మూలమున తొలుపుల వేయించుచుండిరి. కేసులు విచారణ
జరుగుచుండినపుడు వకళ్లు తమలో తాము గును గును
లాడుచుండుటచే కోర్టువారి విచారణమునకు భంగముకలుగు
చుండిడిది. ఈ విషయమును చక్కేళ్లు బాగుంటు మేజన్టీ
టుగారు వెబ్బసాల్లు తెలియపరచిరి కోర్టులో బాగా ఉన్న
యెడల తమలో తాము మాట్లాడు కొనకుండ, మర్యాదగ ప్ర
వర్తించిన యెడల చక్కేళ్లు కోర్టులో మాన్యుండ నిమ్మటకు
మేజన్టీటుగారి కేమాటంకమును లేదు. వైరీలని జిల్లా మేజన్
టీటు డాంపియరు గారొక వ్యాసువాగుల కన్యలును వ్రాసిరి.

పాత్య గ్రంథ నిర్ణయక సంఘము

(నమిలి సుబ్బరావుగారు)

ఈ కాలమున పాత్యాలయము పరిపాలన గ్రంథములు పెట్టుబుట్ట కమిటీవారు అంగీకరించిన గ్రంథములను గురించి సభాగారి విద్యాశాలాధికారులు వారియభిప్రాయమును తెలిపియున్నారు.

ఈ కమిటీయందు ఐదోపియలు, ఆరవవారు ఎక్కువ సంఖ్య సభ్యులుగా నున్నారు. మఱియు ఇందులో కమిటీ మెంబరులుగా ఏర్పాటు చేయబడి యుండు నాగు స్వభావ యందు విశేష గ్రంథరచన చేసినవారుగ నుండుటలేదు. వీరు విద్యావిచారణాధికారులయొక్క అభిమానమును అభిలషించు వారుగ నున్నారు.

ఈ కారణములచేత, గ్రంథకర్తలు తమ గ్రంథములను ఈ కమిటీవారు అంగీకరింపకమున విశేషనష్టములను పొందుచున్నారు. శంఖములో పోసిన, తీర్చుకున్న దన్నట్లు వీరు అంగీకరించిన గ్రంథములనే పాత్యాలయొక్క విచారణకర్తలు తమ పాత్యాలయందు పాత్య గ్రంథములుగా నేర్పాటు చేయుచున్నారు.

ఈ కమిటీవారు సంవత్సరములో రెండుసార్లు మాత్రము పుస్తకములను గురించి అభిప్రాయము వెలుపుటను చేయించుదురు. వారి అభిప్రాయములను దెలుపుటలో ఇంతటి కాలవిలంబ మగుటవలన గ్రంథకర్తలు ఎట్టి నష్టములకు పాలవుచున్నారో మీరే యోచించుటకు. అనేకులు ఈ కమిటీవారు తమ గ్రంథమును అంగీకరించినట్లు ఆ గ్రంథములపై కాగితముపై ప్రకటింపుట కొరకు గ్రంథముయొక్క అచ్చుపూర్తి అయి యుండి యుండు కొనియుండును. గ్రంథములు అచ్చుపూర్తి కాగానే పుస్తకమునకు ప్రారంభించినయెడల గ్రంథకర్తలు, అచ్చుకయింపుట చేసినట్లుబయలుపై తీర్మానములకు వీలుండును. సాధారణముగ నందెటులందగు సామాన్యజనవంతులుగా నుండును. కాబట్టి వృథా కాలయాపన వలన వారు నిష్కారముగా తెచ్చిన అప్పు మొత్తములకు ఎక్కువవడ్డీను అచ్చులని యొందును.

ఈ కమిటీవారు పుస్తకమును అంగీకరించినయెడల వారి పేర్కొనములు తెలుపుదురు. లేనియెడల జవాబే యుండదు. బూరగపండుకొరకై చిలుక కాచుకొనియుండినట్లు కాలము మించిపోయినతర్వాత మనలో మనమే మనగ్రంథము కమిటీవారు అంగీకరింపలేదని నిర్ధారణచేసికోవలెను.

ఈ కమిటీవారు తమకుపంపినగ్రంథమునకు ఏలోపములుండుటవలన ఆగ్రంథమును పాత్యాలయమున అంగీకరింపలేదో ఆ కారణములను తెలిపినయెడల యును వారి గ్రంథములను దట్టిలోపములు గలగలకుండుట్లు జాగ్రత్తపడవచ్చును. యునుకులూని బాకుపోటువలన కార్యములు జరిగించిన విశేషదృక్పథమును ఖచ్చితముగా పరీక్షించుకొని పుస్తకమును వారి గురియేమి కావలయును?

ఈ కమిటీయందలి కైపురక మొదలగు ముగ్గురు సభ్యులు గ్రంథములను అంగీకరించుటయందు నిష్ఠులులేరు. ఆంగ్లేయు భాషయందు వారియబడిన ప.కి.బాలిం గ్రంథములను వాక్-డిటె ముల్లువాచకగ్రంథములుగ అంగీకరించుచున్నారు. కాని లోకమంతయు బాగుగానున్నది. నీతిబోధకములుగ నున్నవి. తెలియ్యదుధురముగ నున్నవి. అని భూషించుచుండు స్వదేశభాషయందలి గ్రంథములను ఈ కమిటీవారు అంగీకరింపకుండుట వింతగా తోచుచుండును.

ఈ కమిటీ మెంబరులలో అనేకులు ఆంధ్రభాషయందు విశేషపరిచయము లేనందున మాన్యుమిల్లక్ లాంగు మెక్ ముదలకు ఆంగ్లేయ కంపెనీవారిచేత అచ్చువేయబడిన "మంగలరంగడు ఏమిచేయుచున్నాడు? ఎక్కడ? తలపాద నా అనుపాత్యాలయతో నిండి యుండు గ్రంథములు వారికి తగినవిగా తోచియు లేక తమదేశీయులపై అభిమానముచేతనే అట్టి గ్రంథములను అంగీకరించుచున్నారు. ఈ కంపెనీవారిచ్చు విశేష కమిషనుల కాగించి విద్యాశాలాధికారులే యీ గ్రంథములను ఏర్పాటు చేయుచున్నారని సామాన్యజనులు వాడుకొనుచున్నారు. ఇందలి సత్యసత్యములు దైవమున కెఱుక.

మఱియు, ఈ పెట్టుబుట్ట కమిటీవారి అంగీకారమును పొందుటకు, అట్టి అంగీకారమును సాధించి పిమ్మట తమ గ్రంథములను పాత్యాలయలో పాత్యగ్రంథములుగా నేర్పాటు చేయించుకొనుటకు, గ్రంథకర్తలు విద్యాశాలాధికారులయొక్క దయను సంపాదించుటకొరకు తమ ఆత్మగౌరవమును వదిలి పాటుపడవలసియుండును. ఇంతటి కృషిచేసిన ఫలము

కముగా నుండదు. ఈ విధముగ అనేకులు తమకు వీడించుచుండుటవలన విద్యాశాలాధికారులు, కొన్ని పాత్యాలయలో కొందరి గ్రంథములును, ముగిసి పాత్యాలయలో మఱికొందరి గ్రంథములును పాత్యములుగ నుండుటకుకేటావుచేయుచుండురు. ఇట్లు చేయుటవలన వెయ్యి గ్రంథములు అచ్చువేసినవారికి వీరి సహాయమువలన ౨౦౦ గ్రంథములు విక్రయంబునకు కప్ప పాత్యములు.

ఇంతటి కష్టములు పడి పెట్టుబుట్ట కమిటీవారి యొక్కయు విద్యాశాలాధికారులయొక్కయు అభిమానమును సంపాదించుకొని స్వస్థులగుటకు పుస్తకములను విక్రయించుకొనుటకన్నను ఆంధ్రదేశమునందలి విద్యాభిమానులందరు తమ గ్రంథములను తగిన ప్రోత్సాహము గలుగుమార్గములను గుఱించి యోచించుటయందు పట్టుదలతో కృషిచేయుటయందున నాఅభిప్రాయము. ఇందువిషయమై విద్యాభిమానులు, గ్రంథకర్తలును వార్తాపత్రికల మూలమున తమ యభిప్రాయముల వెలుపుదు, మార్గముల నూచింపఁ బ్రార్థించుచున్నాను.

గుంటూరు వార్తలు.

నిన్నటి సాయంత్రము మాపురమున యువజనసాహితీ సభకు పత్రికమున ముద్రాకరించుచున్న గ్రంథముల గారి ఆధిపత్యము క్రింద శ్రీయ్యత నింజయూరి గంగాచార్యులు గారు పింగళి నూరనకవి గూర్చి యుపన్యసింపిరి. వీరు చాల పిన్నవయస్కులు కలకత్తాయందు యమ్. ఎ. పరీక్షకు జరుపుచున్నారు. ఆంగ్లముందు బహు మెడికల్, మెకాలెవలె యు రీజెక్షన్లునుగ వాగ్దేరిగలిగి పదకుంభంతో ఆంధ్రమున వెనలైన యుపన్యసింపగలరా, వీరుకన్న వాయును సంశయము లేటితో తీరినది. ఎందఱిలో వాగ్దేరిగల వారిని జూచియుండవచ్చునుగాని, వీరివలె పదసౌప్తముగలిగి సహస భూయిష్టమై, అతిమనోహరముగను నులభగ్రాహ్యుగను, సభ్యుల నిశ్చేష్టుల జేయునట్లు యుపన్యసింపవలసిన బహు అరుదని జెప్పకొద్దు. ఎంతాంతస్వభావైక భాషా విషయక విమర్శనోపన్యాసము వినుచుగొనుచుండును. కాని వీరి యుపన్యాసము శ్రోతలకు ఉత్సాహమును ఆనందమును జనింపజేసెను.

పింగళి నూరనాధుని కవిత్వము రసవిహీనమైన క్లేషకవిత్వమునందే యెట్లు ఆనందపాత్యాలయంబు తుదకుత్తమైన స్వభావరక్తతో పేతమైన రసవంతమగు కవిత్వమునకు వచ్చినదో బహుచక్కగా విశదీకరించిరి. సందర్భము సారంబుగ ఆయా ప్రబంధములలోని పద్యముల తార్కాణముగ జరిగిరి. రాజుల యాస్థానములయందెందుటచే ఆంధ్రీకపు లందరివలె, శృంగార మెక్కువగా గొన్ని చోట్ల కల్పించినారని చెప్పిరి. కవియొక్క కల్పనా శక్తిని, తెలిసి, భావ నిరూపణమును మిక్కిలి గొప్పయాడిరి. ఏతక్కిని కృత గ్రంథములలో ప్రభావతీత్రమయ్యును ఆగ్రగణ్యమైనదనియు, స్వభావ కష్టము గలిగి నులభతైలిని సమీకరితాదర్శనముల కనుగుణ్యముగా వ్రాయబడినదని యాడిరి. కవి తన ఆంత్యదేశమును వ్రాసిన యీ ప్రబంధములపట్టి మనము ఇప్పుడు గోచరున్న స్వభావ కష్టము గలిగి నులభతైలిని వ్రాయబడిన కవిత్వమే ఉత్తమమైనదని గ్రహింపవలసినదని చెప్పిరి ఇదియుం గాక గొన్ని లోపములనుచూడ జెప్పిరి.

పిమ్మట ఆగ్రాసతాధిపతిగారు, మన భాష నుద్ధరింప సమకట్టివారిలో నొకవారు, భాషయందు నిరుపమాన పాండిత్యము గలవారగుటచే సహేతుకముగా గొన్ని అంశముల ఖండించిరి. రాజుల యాస్థానములయందు పండుటచే మన కవిత్వమున కేమాత్రము కళంకము చేయరాదనియుకవులు ప్రభువుల మెప్పుకొరకెప్పుడు కావ్యముల శృంగారభూయిష్టముల చేయలేదనియు, వారు రాజులయొద్ద పండుటచేనే మనకు వారి కావ్యములవ్యాపారమున ఆంధ్రదేశచరిత్ర కొంతవరకు లభ్యమగుట తటస్థించినదనియు నుడిపిరి. మరియు ఆంగ్ల భాషా నిమగ్నతాదర్శనముల పట్టియు మన గ్రంథముల విమర్శింప వలదనియు మన దేశమునకును, కలికాలమునకును అనుగుణ్యముగా నుండుప్రమాణముల పట్టియు విమర్శింప వలసినవియు ఆంగ్ల భాషాగంధ మామ్రాచించినవారి డిట్టిలోపముం జేయుచున్నారనియు, కట్టుపించి రామలింగారెడ్డిగారు గూడ వారినిమర్చినా గ్రంథమునందు నిట్టి లోపమునే చేసిరినియు అట్లుతేయుట చాల దవ్వనియు, పొరపాటునియు నుడిపిరి. పదవ అగ్రాసవాధిపతి గారికి ఈ పుస్తకములకును వందనములతో సభ ముగిసెను.

పీర్లపండుగ. — మా యూరిలో పెద్దబజారులోని పీర్ల పంజానద్ద వేయబడిన పందిరి, చిమ్మబుడ్డికొల్లుట వలన చిచ్చుంటున్నది. తగలబడినది. అందువలన ఘోరము వీరు ఎరిమిది కందల రూపాయిల నష్టము గలిగినది.

సికింద్రాబాదు వార్తలు.
(ఒక విశేషము యొద్దనుండి)

సికింద్రాబాదు నగరముగల: — వారముదినముల నుండి మేఘముల క్రమ్ముకొనియున్నవి. కాని వర్షములులేవు; చలి ప్రారంభమైనది. కాదుగూరలు దొరుకుటలేదు. శీతాఫలములు బహు చౌకగ నున్నందున వీరలు వీరితోనే పట్టపాటికొనుచున్నారు.

మోహరము పండుగ.
౧౮వ తేదీ నుదినము నాడు మోహరము పండుగ అయినది. ఈదినమునగూర్చి పూర్వవృత్తాంత మొకటిగలదు. శ్రీ నిజాము బీగముగారు తమ పుత్రుని అనేకాయితకార భూషణునిగాజేసి యేనుగవిడ తురగపవాళలతోడను, భృత్యులవారముతోడను పట్టణవిధులందు వైభవముతో నూరేగించుచుండిరి. ఉత్సవము రాజభవనము వాటి కొంతవరకు నడచిన తరువాత యువరాజుగా రాసినయైన గజరాజంబు బెడతడవికి దారిపట్టెను. అంత నీసంకల్పి బీగముగారికి తెలిసి జేయు మిగుల వ్యాధిలత చిత్తగుగుమ యదీయ పుత్రుడు నురక్షితముగా తిరిగిపట్టణము ప్రవేశించినయెడల యేకగజంబుగొనుటతో కట్టి ఆ గొలుసును వీరలకును, ప్రకీతులకును, వ్రాహ్మణులకును పంచివెట్టెదనని పరిపరి విధంబుల నల్లము పొంగించిరి. అట్లు యువగిహమున నా దంతావళము యువరాజు సహితముగా యాడవనాడు భాగ్య నగరము మగల పరీక్షించెను. బీగముగారియొనందమునకు మేరలేవగడెను. బీగముగారు వాగ్దాన మొనరించిన ప్రకారము బంగరులంగరును తయారు చేయించి వీరలకును ప్రకీతుల మొదలగువారికి పంచివెట్టించిరి. నేటి యుత్సవము మిగుల వైభవముతో ఉత్సాహ పాదుమహి గారి సేనలు, తొలత కాల్బలములు తర్వాత యశ్వదళంబులును ఆ వెనుక ఫీరంగిదళములును బావులుతీరి యాపగుల కాష్టాదము గలిగించుచు బహుమతలి వారి దర్శనము చేసి సలామ్ వ్రాసి వారివారి నెలపులకు జనెను.

హిందూదేశమును, యుద్ధమును: — ఈ నెల ౧౬-౮ తేదీని వైకుంఠమునగూర్చి సికింద్రాబాదుగరమున నుడ రాన్ బిమత్స గారికి ఉపన్యాసమొనర్చిరి. సరి అతెగ్గొండకు ప్లీటు పుట్టు గారగారిని సాధిపత్యము వహించిరి. బిమత్స గారిఉపన్యాసమును సభాసమంతిశ్రద్ధతో నావకిందిరి. భగవంతులతోయు తల్లక్రింతులగుచున్నదనియును, యుద్ధము సాశ్వాత్సభాతుల యొక్క జీవితమునందును, వాగరకతయందును వెల్లూరుపుల కలిగించినదనియును, హిందూదేశమునూడ నీరణిభివానా మధ్యమున కీడ్చుబడినదనియును, యుద్ధము హిందూదేశమున కెట్టినితినోడనూర్చునో చెప్పుటకుష్టమనియు, హిందూదేశములోని సంసానాధీశులు రాజభక్తి యుక్తులై బ్రిటిషుసామ్రాజ్యమునకు సహాయ మొనర్చినది యీ యున్నగు ఆంశముల బిమత్స గారు పునఃకరించిరి.

వీరేశలింగముగారి మూడి పిటీషను
జిల్లాకోర్టులో కొట్టివేయుట.
రాజుల హిందూదేశము నగరముగల: — వీరేశలింగము, శేషగిరి రావు పంతులు, ఆయ్యతగారు, నీరానాయకు, సుబ్బారావు, శివరావు గావై ఫిర్యాదును తీసికొని కచ్చుటకు అనుమతించి కొరమటంబులూ శీరాములు గారు పెట్టిన విజ్ఞాపనను జిల్లా జడ్జిగారు నేను కొట్టివేసిరి.

వీరవూజు

ఇందు పురాతన భారతీయవీరుల ప్రతాపచరిత్రములు చక్కని తెలియ వర్ణించబడినవి. వారి చిత్రములు కూడ చాల ప్రతిష్ట గ్రంథ మిదిగల కొంద్రున మఱియుకట్టి లేదు. తెల రేపర టైండు 0-12-0 కాలికో టైండు 1-0-0 శ్రీ కృష్ణ దేవరాయని చిత్రము ముచితము. వలయువారు: — శ్రీపాద సుబ్రహ్మణ్యశాస్త్రి, 7, తుమ్మకెట్టిపేటి, మదరాసు

దొరతనమువారి బాలికాకళాశాల

నూతనమందిరమును దెలుచుట.

గవర్నరు గారుగారి యాపకముతోపాటు.

నిన్న సామంతులమున దొరతనమువారి బాలికా కళాశాల మందిరమును దెలుచి ప్రదర్శించుసందర్భమున చెన్న పట్టణము నుండి ప్రయాణమున నున్న కోడుమీద "కేవలహా ను" అను భవనము ముందు నొక గొప్ప సభజరిగెను. శ్రీ పెంట్లండు ప్రభువు గారే తద్యవనప్రదర్శకులు. సభకు శ్రీ ప్రభువు చాలమంది అంగీకారమును ప్రాప్తించుటకు కూడ విచ్చేసిరి. సభాసమావేశముతోటను మందిరపు ముంగిలిని కొకమండపము నిర్మింపబడినది. నూతనమందిరభాగమునై సామ్రాజ్యపతాకము నెలకొల్పబడినది. శ్రీ గవర్నరు గారిని మందిరమును ప్రదర్శించు డని కోరుచు గా॥ జె. హెచ్. స్ట్రోమింగ్ గారు ప్రస్తావించిరి.

ఈ బాలికా పాఠశాల జనన మొంది కార్యోపక్రమణ మొనర్చి యీ స్థిరావాసము నేర్పరచుకొనిన విధము అతిచిత్రము. ఇంత త్వరలో ఈ "కేవల హాను" ఇంత రమణీయము గను సకల జనోపకారిగను అగునని నెరవేరున తలంపలేదు. మొట్టమొదట ఈ గృహము పాఠశాలకు దగినంత యిరవు కాక పోయెను. లాపలిగదులను హాటలను పాఠశాలలోపలగాను లకును, ప్రదర్శనములగునది దగియుండునట్లు మార్చులనీన చెన్న. ఇంతయే గాక, విద్యార్థినులకు వసతి భోజనాది సౌకర్యముల నేర్పరచుటకుగూడ సదుపాయములు చేయవలసినచెన్న. వీని కన్నిటికీ నూతనమందిరములనుగూడనిర్మించుటావశ్యకమయ్యెను. ఈయనసరములన్నియు నింతిత్వరలోగీరి యీ నాడు మనము ఈ మందిర ప్రదర్శనోత్సవమును జూడగల్గిండునకు మనకృతజ్ఞత ముఖ్యముగా గృహనిర్మాతలగు మొంట్ల టానును గారికిని, పట్టికు వర్మన్న దేవార్యమొంటువారికిని తెలియజేయవలసియున్నది. ఇందిరపు రెండుపక్కలను హాటలు, విద్యార్థినులకు సరిపోవు వసతి యేర్పాటులను ఆమరియున్నవి ఈ మందిరముచుట్టు ప్రదేశానికి నొక దానిని గట్టుటయు, ఇచ్చటి స్థలమును కొంచెము మెరక చేయుటయు మొదలగు చిల్లరపనులు మిగిలియున్నవి. ఈ చిల్లరలు త్వరలోనే పూర్తికాగలవు. అన్నియు ఆయన పిదప లోపలి విద్యార్థినుల విద్యార్థినులూది వివరములందు బాహ్యసౌందర్యాలతోయములను గూడ ఈ కళాశాల మన చెన్న పురికి సదలంకారప్రాయముగ నుండగల దని నమ్ముచున్నాము. ఇంతటితో శ్రీవారిని మందిరప్రదర్శన కార్యమునకు సాహ్వానించుచు విరమించుచున్నాను.

శ్రీ గవర్నరు గారి యాపకము.

నూతన మందిరములను ప్రదర్శించుటకు శ్రీ పెంట్లండు ప్రభువు గారిని పంపింపబడినది.

"ఈ మందిర నిర్మాణమును గురించి సంక్షిప్తముగా స్ట్రోమింగ్ గారు చెప్పిన చారిత్ర వాక్యములను మీరందరభరించి యున్నారని, తన్నిర్మాణ సందర్భమున పట్టికువర్మన్న దేవార్య మొంటువారికిని, గృహ నిర్మాతలకు, పట్టికులకును నారు వదలిన సంస్తుతివాక్యములతో నేను వీక్షింపించుచు, వారి నందఱును ముగిసినవారముగా అభినందించుచున్నాను.

శ్రీ విద్య.

శ్రీ విద్యార్థినులకై దొరతనమువారుకట్టించిననూతన మందిరములెరచుటకే మనమందరమిచట సమావేశమైతిమి రాజధానిలో శ్రీ విద్యార్థినులయెట్టిసిరికి వెంపొందినదో దీనిని బట్టియే తెలియగలదు. శ్రీ విద్యార్థినులమున దొరతనమువారు మొదటినుండియు అభిమానమునకులయు యున్నారు. ఈ చెన్న పట్టణము మొకటినిగట్టించి చెప్పవలసినదొకము, ఇంత వరకును రాజధానికళాశాలలో కళాశాలా విద్యార్థినులకు విద్య అజపబడుచుండుట యెల్లరకును విదితమే. అచటికంటె నిపుడు విద్యార్థినులకు అధిక సౌకర్యమును చేకూరు తిమను తలంపుతో ఈ ప్రత్యేకకళాశాలను స్థాపించితిమి. కాలక్రమమున రాజధాని కళాశాలయొక్క యవసరము విద్యార్థినులకు తేటండ ఈ ప్రత్యేక బాలికా కళాశాలయందే వలయు సదుపాయములన్నియు చేయబడునని తలంచెదను. ఈ కళాశాల యిగవరకప్పుడే ౧౮ మాసములనుండి పనిచేయుచున్నదని మీ కందఱును తెలిసినవిషయమే ఈలోపుగా మనకళాశాల గాంచిన యభివృద్ధియెంతయు అభినందనీయు. పోయినమార్చి నెలలో నిండు రై ప్రభువును, 7 బాప్టిస్టులును, 7 బ్రాహ్మణకరులును, 18 యూరపియనులును మొత్తముమీద 33 విద్యార్థినులు విద్యను అభ్యసించుచుండిరి. ఇటీవల రై ప్రభు కళాశాల వచ్చిన తరువాత కొంత మంది యాచటకు బోయినను, ఇప్పుడిచట 44 మంది చదువు

చున్నాడు. వీరిలో ౨౨ ఈ సంవత్సరమున క్రొత్తగా చేరి నారు. వీరిలో ౧౨ ప్రాంతపులు, ౮ యూరపియనులు, ౨ రై ప్రభులు. ఈ యారంభదశలో నింతటి యభివృద్ధిని జూపి జనుపగిడుగా బుచ్చేయుచున్న యభ్యోపాధ్యాయునియగు డి. లా. హే. కన్యగారిని మనమందరమును కొనియాడవలసి యున్నది. (కరతాళములు).

నలహాసంఘము.

విద్య మతస్థులు వచ్చి విద్య విభజనమును ఇచ్చటనే నిరసించుచున్నారని ఈ బాలికా కళాశాల భోజనాది సౌకర్యముల నేర్పరచుటకు ముందు వారి వారి సామ్రాజ్యవాద భేదములను వాదించవలసినదయ్యుచుండును వీని బాగుగ తెలిసిన మహనీయులు కొందఱు ఈ కార్యనిర్వహణముతోటకు కళాశాలాధికారులతోతోడ్పడవశ్యమకలను. ఇందునొక నలహాసంఘము ఏర్పరచబడినది. దానిలో సభ్యులు ౫౫ మందియుటకు ఈ కింది మహనీయు లియ్యుకొనిరిన చెప్పటకుతయు సంతసించుచున్నాను స్ట్రోమింగ్ గారుగారి కార్యనిర్వహణసానిగాను; చెడ్డెర్నెగారిసానిగాను; భోజనదొర సానిగాను; డి. లా. హే కన్య గారు; పితామహురాజాగారు; కొల్లెగూడూరాజాగారు; న్యాయమూర్తి అబ్దుల్ హేమీగారు; న్యాయమూర్తి సదాశివయ్యగారు; గా॥ వి. ఎస్. శ్రీనివాస శాస్త్రిగారు; గా॥ స్వామికొమ్మపిళ్లగారు; రావుసాహేబు సి. రామానుజముచెట్టిగారు.

మతవిద్య

ఈసభవారి పర్యాయోచనమునకు రాబోవు విషయములలో మతవిద్య ముఖ్యమైయున్నది. ఈ కళాశాలలో బాలు ఇతరవీరతలకు కళాశాలలన్నిటిలోను మతవిషయములందు తాటప్రభు భావముగ ను పూనియుండుట మన సరమునుట నిశ్చయము. అయినను మత విద్యను గోరు బాలికలకు ఏవలంతయు తేటండ మత బోధకు రాండ్రను నియమించి మతబోధను జేయించిపో ఈ తాటప్రభుభావమునకు భంగముండబోదు. రై ప్రభు మతబోధకులును ప్రాంతవ బోధకులునుగూడ సాధ్యమైనంతవరకు వెదకి తెచ్చి నియోగింపబడుదురు. సమస్తల నన్నేషియట లోను వారి కులగోత్రాది విషయములను తెలుసుకట్టు వాకలు చేయుటలోను ఇతర కార్యనిర్వహణములోను నలహాసంఘము వారితోతోప యుక్తులగుడరిని నమ్ముచున్నాను.

రావుసాహేబు రామానుజముచెట్టిగారి

వి రా క ము లు.

నేను ముగింపజేయుచున్న మతిమొక విషయమును ముచ్చటించవలసి యున్నది దానినిచెప్పుటకు నాకెంతయు సంతోష మునున్నది. రావుసాహేబు సి. రామానుజము చెట్టిగారు వాకేరను వెంటండుప్రభుగారిపేరను రెండు విద్యార్థి నేతనముల నిచ్చుటకు కత్తూరులపడుచున్నారు. మాసముగ రూ.25-00 రై ప్రభువిద్యార్థిని కొకరైతను, ప్రాంతవిద్యార్థిని కొకరై తను రెండు నేతనములను స్థాపించవలయునని వారి యభిప్రాయము (కరతాళములు) ఈ ఘనకార్యమునకును మాయడ కీర్తనలతోడ గారు మాపించునాదరమునకును మేమెంతయు కృతజ్ఞులము. (కరతాళములు)

పిమ్మట కీర్వాను తాళమిడిసి నూతనభవనములను దెలిచిరి. సభ్యులందఱును ఉపహారములను నారగించిరి. అంతటితో సభ ముగిసెను.

కాశ్మీరు మహారాజావారు:— వివాహము జరిగిన పిమ్మట హరిసింగు రాజుమారుడు వధువును జమ్మిపట్టణమునకు తెల్లరి. మహారాజావారికి జమ్మి గానుండుటలన చంపాపురిలో నిలచిపోయిరి.

తాతా కంపెనీవారి కార్యగారములు:—ఈ కార్యగారముల వర్ధంతిసభ జరిగినది సర్ వోరజ తాతా గారధ్యక్షతను వహించిరి. యధ్యక్షులకు ఫిరంగిగుండ్లను పనికివచ్చు ఉత్తమములమీద ఆగస్టు నెలనుండి తయారుచేయబడుచున్నది. దొరతనమువారిలో నందులకు ప్రత్యేకపు ఏర్పాటు చేయబడినది. యధ్యక్షులకు ఇనమును వుత్తమముగూడ తక్కిన సభకు లతోపాటు ఎగుమతిచేయుట కభ్యంతరము కలిగినది. ఇంట్లాండునుండి కూడ కొన్ని అత్యవసరమును సరుకులు వచ్చుటలేదు. వారి కవి యధ్యక్షులకర నిర్మాణమునకు కావలసియున్నవి. కాని మనము వీనిని విస్తారముగ నిలువజేసి యుండుటలన నిరంతరాయముగ పనిచేయించగలుగుటకు వీలైనదని తాతా గారు నుడిచిరి.

సానిక వార్తలు

నవంబరు దినపర్య

గురువారము 19-వ తేదీ

నెనేటుహానులో భాషాభివృద్ధి సంఘమువారి సభ- సా-రె ౫౦ మంగళవారము 23 వ తేదీ

కాసన నిర్మాణ సభవారి సమావేశము ... మ 11 ౫౦ గురువారము 25-వ తేదీ

కాన్యకేమను సభ ... సా 4-30 ౫౦

దీపముల శేఖ - నేడును శేఖరు సామంతులము 6-8 గంటలకు దీపములు వెలిగింప బడును.

కాలమానసితి:— నిన్న టెయిడ్కోవన్సితి 89-8 డిగ్రీలు; అధమాన్సితి 74-4 డిగ్రీలు.

మునిసికలు ఎన్నికలు 14 వ డివిజను:—

సాలిసిటరు యన్: నుబ్బయ్య నిట్టిగారు చెన్న పురి కార్పొరేషనులో సభ్యులుగా నెన్నుకొనబడుటకు ప్రయత్నించుచున్నాను.

అకౌంట్ మెంటు జనరలు కె. యల్. దత్తాగారు:— నిన్న టెగోజు సామంతులము మొయిలలో కె. యల్. దత్తాగారు కలకత్తాకు వెల్లిరి. నామింపున పుచ్చుకొన్నారని యిదివరకే తెలియబరచి యున్నాము.

ప్రేగుబాడ్డయ్య:—ఈ నెలకిందటి ౧౩ వ తేదీతో ముగిసిన వారములోగా ఉత్తరాగ్రామములో ౯ మందికి ప్లేగు తగిలెను, 3 మంది చనిపోయిరి; బల్లారిలో 3౨ మందికి తగిలెను ౨౯ మంది చనిపోయిరి; దక్షిణకాళాలో ౧౩ మందికి తగిలెను, 3 మంది చనిపోయిరి; కోయంబుత్తూరులో ౬ మందికి తగిలెను ౪ మంది చనిపోయిరి; నీలగిరిలో ౮ మందికి తగిలెను, ౨ మంది చనిపోయిరి; నేలములో ౮౪ మందికి తగిలెను ౬౨ మంది చనిపోయిరి. మొత్తముమీద ౧౪౨ మందికి ప్లేగు తగిలెను ౧౦౩ మంది చనిపోయిరి.

కె. యల్. దత్తాగారికి మీమగోలువిందు:—

చెన్న పురి కార్పొరేషనులో రెనియ్య ఆఫీసరుగ టి. విజయ రాఘవాచారిగారు అకౌంట్ మెంటు జనరలు కె ఎల్. దత్తాగారికి నిన్న సాయంకాలము మైలాపూరు, ఎడ్వర్డు ఇలియటు కోడ్డులోని వారిబంగళావద్ద విందుజేసిరి. బంగళాబహు సాంపుగా నలంకరించ బడెను. ప్రముఖుల నేటలు విందుకు వచ్చియుండిరి- దత్తాగారు 5-45 గంటలకు సభ్యులుతోనే ఆచారిగారు వారికి స్వాగత మొనరించి లాపలికిదీసికొని వెల్లిరి. అల్లెధి వచ్చినవారందరితోను కలసి మెలసి ముచ్చటించెను. పిమ్మట విశోదకరముగ చెట్లకొదనుంచ బడినబల్లలమీద పలహారముల నారగించిరి. కార్యాంతమున దత్తాగారికి పుష్ప హారముకట్టి సమర్పించబడెను

సంద్యాల ధార్మి సమారాధన. — 14-11-15 తేదీ

ఆదివారంనాడు ముందుద్ ప్రాంతమున రాజిల్లు మేడిచెట్టి శేషన్నగారి గున్నమామిడిలోటలో నుమాను నాల్గవందల శ్రీమ పురుషుల సమారాధన జరిగినది.

గడ్డికరువు:—సంజాములో జీలముజిల్లాలలో పశువులకు గడ్డి కరువుగా నున్నదిగాన నేలకొరకు పంపబడుగడ్డికి తప్ప తక్కిన గడ్డి కంటకును పంపినవారియొద్ద గాని అందు కొనినవారియొద్ద గాని రైత్యులకంపెనీలకు ౪ చక్రములబండికి ౦-౦-౬, ౬ చక్రములబండికి ౦-౦-౯, చిన్న వాగుకు ౦-౧-౦ చొప్పున మూత్రమే వసూలుచేసి మూముల కేటుకు కొరదలా సామును దొరతనమువారివలన వసూలు చేయరలెనని ఇండియాదొరతనమువా రాజ్ఞాపించిరి.

ఒక నేడుని ఆరెప్పుచేయుట:— కల్ పోత్రు ఘోస్ అనునతడు ముదరిపూరు కుట్రకేసులో నొక ముద్దయ కృష్ణ నగరుబండిపోటుకేసు సందర్భమున నిత డేగత్యమైయుండెను. సోమవారమునాడితడు భవానిపూరులో నొక శ్రీయంట ఆరెప్పు చేయబడెను. ప్రస్తుతము చెనసాలోనన్న కాణ్ణి అను నొక యూరోపియనుచే వెనుకను కొనబడిన పోస్టాలోకటి ముద్దయపెట్టెలో నుండెను. ముద్దయ వాజ్యూల మిచ్చెనని తెలియబచ్చినది.

THE GREAT WAR.

British Cabinet War Councillors Go to France.

BULGARIAN FLANKING MOVEMENT IN MACEDONIA.

Austrian Anxiety Regarding Gorizia.

THE ANCONA OUTRAGE: AN AMERICAN LADIES ACCOUNT.

COONOOR ABDUCTION CASE: BAIL REFUSED IN SESSIONS COURT.

[Reuter's Agency.]

GREAT BRITAIN.

The British War Council. Goes To Paris.

LONDON, November 17. The Foreign Office announces that Mr. Asquith, Sir Edward Grey, Mr. Balfour and Mr. Lloyd George accompanied by the military naval and diplomatic advisers have arrived in Paris for consultation with the French Government.

Criticisms of Government. Mr. Bonar Law's Reply.

LONDON, November 15. In the House of Commons Mr. Bonar Law, replying to criticisms of the Government, which was not excessively popular, admitted that coalition had not succeeded as well as was hoped, but there was no alternative. The result of an addition to the Cabinet of forceful personalities not under party allegiance had not conduced to the same smooth working as in party Government. He hoped that the appointment of a smaller executive body would bring improvement. He was sure that the House and country would give the experiment a chance. With regard to news, a member of the Cabinet was going over to try to improve matters.

Naturalised Aliens. An Action in Divisional Court.

LAHORE, November 17. LONDON, November 16th. - The Divisional Court hears to-morrow an action designed to settle whether the provisions of the Act of Settlement disqualifying naturalised aliens from acting as Privy Councillors nullifies the appointments of Sir Edgar Speyer and Sir Ernest Cassel. ("C. and M. Gazette's" cable.)

FRANCE.

Cannonading and Mine Activity on British Front.

LONDON, November 16. Field Marshal Sir John French, in a despatch, says: - Since the 10th November there has been an active reciprocal cannonade, especially south of La Bassée canal and east of Ypres. There has been no infantry action, but considerable mining activity.

Some Artillery Actions.

LONDON, November 17. PARIS. This afternoon's communique reports some artillery actions.

A Paris Bulletin.

LONDON, November 17. PARIS. - A communique says on the western front only artillery actions have taken place. The eastern army of the Bulgarians on the 14th delivered violent attacks on the left bank of the Serna, but were everywhere repulsed with heavy losses. Calm prevails on the left bank of the Vardar.

The landing of British and French troops at Salonika continues without incident.

RUSSIA.

Fight Near Bojan.

LAHORE, November 17. LONDON, November 16th. - The "Morning Post's" Bukharest correspondent states that the Russians are fighting night and day near Bojan against the Teutons established on the other side of the Pruth river. Bojan is on the railway ten miles eastward of Czernowitz. ("C. and M. Gazette's" cable.)

General Rusky on Balkan Campaign.

ALLAHABAD, November 17. The "Pioneer" special cable: LONDON, November 15th. - General Rusky in the "Bourse Gazette" describes the Balkans merely as an episode. The fate of the nations will not be decided there. Germany's success there will make things temporarily easy for her, but will not save her.

Death of a Notable Russian.

LONDON, November 16. PETROGRAD. - A member of the Duma, M. Zvegintzeff, who has been killed at the front, was one of the initiators of the scheme for an overland railway to India through Persia.

ITALY.

The "Ancona" Outrage. American Lady Doctor's Account.

LONDON, November 17. An American Lady Doctor, Miss Cecile Grelle, a graduate of Cornell University, telegraphing from Bizerta, says she was the only American saloon passenger on the "Ancona." She and four others, Italians, were at lunch and had just finished when they heard a rush on the deck and the engines slowing. Miss Grelle, ascending to the deck, heard the whizz of a shell which fell on the after deck, and saw a huge submarine dangerously near with four large guns in the conning tower and another on the fore part. No warning had been given to the liner, which slowed down immediately the first shot was fired. The first shot shattered the bridge, and others followed quickly. Timbers were falling on all sides, and everywhere there was panic and confusion. She says: - "I saw dozens fall dead and wounded on the deck. I was perfectly calm and started for the Purser's office on the second class deck to get my money. I found him dead before his desk. Whole parts of the second class deck had fallen into the sea, and the wounded and dead lay everywhere, including many babies, women and children. I returned to my cabin to get my passport. It was a journey amid falling shots and screams from women who, grasping my ankles implored help. I reached my cabin and, while trying to open my trunk, heard the porthole crash inwards and felt the whizz of a shell overhead. I jumped up and saw the stewardess fall dead before the door. She had been struck by a shrapnel bullet. Thinking that death could not be avoided I donned a sweater, tied a bonnet on my head and, grasping a basket containing my trinkets started to search for a lifeboat. I was alone on the saloon deck. Not a soul issued commands to the passengers, and below chaos reigned. I went where two boats were being lowered."

They refused to allow me to get in, saying the boats were full, though there were not more than twenty occupants, while the boats were marked to carry fifty. The first boat fell into the sea and the occupants were drowned. Remarkably few were provided with lifebelts. I saw another boat being lowered and jumped twenty feet, gauging the distance exactly, and landed in the centre of the boat uninjured, still grasping my basket of trinkets. Another woman, an emigrant, jumped head foremost and fell into the sea. I dragged her into the boat, but both her legs were broken. We started to row, for shells were striking the boats, killing and injuring the passengers. I saw the track of the torpedo which hit the "Ancona." There was a terrific explosion, and the liner turned turtle and sank in seven minutes. Our boat rowed towards Messina, leaking badly. Women and children clung to me, shrieking hysterically. I bailed and tried to quieten them. After four hours we sighted a boat without rowers leaking and sinking. Our Officer, with a revolver in his hand ordered his men to rescue them. Eventually a French cruiser saw our flares in the evening and rescued us.

The Fight for Gorizia. Austrian Anxiety.

LAHORE, November 17. LONDON, November 16th. - An Exchange telegram from Zurich says that the Austrian papers scarcely conceal their anxiety regarding Gorizia, fighting for which is reported to have attained tremendous fury. It is admitted that the loss of the town would greatly influence the Serbian operations. ("C. and M. Gazette's" cable.)

The Allied War Council. Why Italy Should Join.

LAHORE, November 16. LONDON, 16th November. - The "Corriere della Sera" considers that the Italy should accept Mr. Asquith's invitation to join the Allied War Council in order to have complete adherence to the Allies' cause. On our frontier we are fighting for other Allies, on other fronts they are fighting for us. ("C. and M. Gazette's" cable.)

SERBIA.

Bulgarians Threatening Philip. Macedonian Situation Developing.

LONDON, November 16. Reuter telegraphs from Salonika that the latest news from the Serbian army is that the Bulgarians have been considerably reinforced and are attempting a flanking movement westward of the Babuna pass from the Tetovo region, threatening Philip and thus eventually Monastir. It is reported that the French have been compelled to retire at two points at Gradsko. It is evi-

TELEGRAMS.

dent that the situation in Macedonia is developing rapidly and requires urgent counter measures. The Foreign diplomatists in Serbia are now proceeding to Scutari instead of Monastir.

Serbia's Stand at Katchanik. Hope for Speedy Assistance.

ALLAHABAD, November 17. The "Pioneer" special cable: - LONDON, November 15th. - The Exchange Company's correspondent in Serbia says that the Katchanik fight is a struggle between time and the ability of the enemy to bring overwhelming numbers of men and guns from the north. The Serbians are seeking to hold out until the Anglo-French forces, who they hope will make a vigorous thrust towards Uskub, are able to relieve the pressure.

Bulgarian Advance. Serbians Fleeing.

LONDON, November 17. A telegram of yesterday's date from Salonika says: - The progress of the Bulgarians from Gustewar will force the Serbians to retire from the Babuna Pass to avoid encirclement. The population of Monastir is fleeing panic-stricken. Several Foreign Consuls have quitted the town and gone to Salonika. The French are firmly holding their positions on the left bank of Ornya, inflicting severe losses on the Bulgarians, who have retreated northwards. The Bulgarians have evacuated Kosturino. A number of Bulgarians have inserted and surrendered to the Serbian authorities at Ghevghel. The Bulgarians are retiring northwards in the region of Gradsko.

UNITED STATES.

German Incendiarism in America. A Horseshed Set on Fire.

LONDON, November 17. NEWYORK. - Three fires broke out in the railway station yard at Weehawken (New Jersey) close to the corral containing five-hundred horses destined for the Allies. It is believed that the Germans were responsible. The watchman fired revolvers at a number of suspicious persons whom he saw running away but none were hit.

Obituary. Booker Washington.

LONDON, November 16. The death is announced of Mr. Booker Washington.

INDIAN TELEGRAMS.

(FROM OUR OWN CORRESPONDENTS.)
(By Wire.)

DELHI.

War Cable to the Viceroy.

DELHI, November 17. The following telegram dated yesterday has been received by H. E. the Viceroy from the Secretary of State: - An Austrian communique reports that the Austro-Germans in Toplica valley reached Prokuplje, 17 miles south-west of Nish. Unofficial reports say that the Bulgarians have retaken Tetovo or Kaimaktsien, 20 miles west of Uskub. A French communique says that the Bulgarians continue the attacks on the left bank of the Serna without success. The French established closer communication with Serbian detachments operating near triep.

The Russians are again pressing the Germans back west of Riga and during the last week captured 674 officers and 19,300 men. Fighting continues on the Stry and the enemy made some progress. Quiet prevails in Galicia.

The French report that artillery actions in Soissons, and Champagne has become more sustained and the French batteries effectively concentrated here.

The Italians report continued fighting in Carso Plateau. The enemy concentrated violent uninterrupted fire with guns of heavy calibre on the trench, but the Italians maintained the position.

A Contribution by Mians of Peshawar.

DELHI, November 17. Mian Musharraf Shah and Mian Firoz Shah Kakakhai, Mians of the Peshawar District, whose father the late Khau Bahadur Mian Rahim Shah, C.I.E., rendered good service to the Frontier Administration, notably during the Chitral expedition of 1895 and the disturbances of 1897-98, have offered to give Rs. 6,000 towards the purchase of motor ambulances for use in France. The contribution has been gratefully accepted by the War Office.

Fodder Supply. Railway Concessions.

DELHI, November 17. In view of the scarcity of fodder in the Jhelum District of the Punjab the Government of India have decided that with immediate effect and until further orders freight on fodder excepting fodder for the Army Department booked from any station on the Bengal and North Western, Bengal and Nagpur, East India, Bombay Baroda and Central India, Great Indian Peninsula, Rohilkhand and Kumaon, North Western, Ondh and Rohilkhand, Morvi, Bhavnagar State, Jodhpur, Bikaner, Udaipur, Chitorgarh, Junagadh State, Gondal, Porbander State and Jamnagar State railways to Sohawa, Domeli, Dina, Haranapur, Pind, Dadan Khan, Kolpur, Lilla, Sody and Rhowra (Tarki-Dhudi-Chakwal and Hachrach Road) Stations on the North-Western railway shall be

TELEGRAMS.

recovered from the consignor or the consignee at the rate of 6 pies per four wheeled, 9 pies per six wheeled, and one anna per bogie wagon per mile, and that the balance of freight calculated at ordinary tariff rates shall be paid by Government, debit to head 33 Famine Relief.

Export of Diamonds to be Prohibited.

DELHI, November 17.

It is notified for general information that with effect from the 19th November, 1915, the export of diamonds from British India will be prohibited to all countries except the United Kingdom.

SIMLA.

Pay of Brigade Commanders.

SIMLA, November 17.

With the approval of the Secretary of State for India, the Government of India have decided that, in supersession of the rate of pay laid down in paragraphs (B) Army Regulations of India, Volume I, for temporary field appointment of Brigade Commander, and Brigade Commanders in the field below the rank of Major-General shall receive, with effect from the 1st December 1915, consolidated pay at Rs. 2,103 per mensem without exchange compensation allowance. The same rate of pay will also be admissible to Colonels on the staff of commanding brigades on field service, with effect from the 1st October 1915.

CALCUTTA.

The Krishnagar Dacoity.

CALCUTTA, November 17.

It has been finally settled that the Krishnagar Dacoity case will be tried at Krishnagar by a special Tribunal. The names of Judges comprising the Tribunal have not yet been disclosed.

An Accused in a Dacoity Case Arrested.

CALCUTTA, November 17.

Kalpatra Ghosh, an ex-accused in the Madaripur Conspiracy Case and alleged to be wanted in connection with the Krishnagar Dacoity Case was arrested on Monday in the house of a woman at Bhowanipur. A six chambered revolver said to have been purchased from a European firm by a European named Causely, who is already undergoing imprisonment, was found in a trunk of the accused. He is reported to have made a statement.

The Lottery Case.

Colonel Deva Varma Acquitted.

CALCUTTA, November 18.

The Maharaja of Hill Tipperah has passed orders in Agratullah lottery case acquitting Colonel Deva Varma of all blames and charges and vindicating his character and innocence. It may be remembered that the Maharaja took the advice and opinion of Sir S. P. Sinha in the matter. His note in this case is regarded as a masterpiece of law.

Dacoity in Calcutta City.

CALCUTTA, November 18.

Official statement has been issued of a daring dacoity committed yesterday in a house in Cornwallis street by armed Bengal youths. Valuables and cash have been taken away. The Police have announced a reward of five hundred rupees for information leading to the arrest.

The Lahore Commutations.

The 'Bengalee's' Comment.

CALCUTTA, November 17.

The "Bengalee" commenting on the order of clemency passed by the Viceroy writes "Once again His Excellency the Viceroy has asserted himself and has given fresh evidence of the high statesmanship which distinguishes him in his exalted position. Justice tempered with clemency is not only a lofty moral attribute but is statesmanship of a high order. It secures for the Government the unstinted support of public opinion in the punishments which are awarded and thus alone punishment serves its true purpose which is that it should operate as a deterrent. His Excellency the Viceroy's intervention in this case has produced this result and the Indian community are grateful to His Excellency."

BEHAR.

Elephants in Moharrum Procession.

MORADPUR, November 17.

In Bankipore and Patna formerly elephants were allowed to be led in Moharrum processions out as one man was crushed to death by an elephant last year in a Moharrum procession, the police stopped the use of elephants in Moharrum processions this year. A Moslem deputiation waited upon the District Magistrate and has got permission to use elephants in Moharrum procession under certain restrictions.

The New L. G. Goes to Calcutta.

MORADPUR, November 17.

Sir Edward Gair new Lieutenant-Governor of Behar and Orissa has gone to Calcutta and will return to Patna on the 18th.

BOMBAY.

The Tata Steel Works Co.

Annual Meeting.

Munitions Manufacture.

BOMBAY, November 18.

At the annual general meeting of shareholders of the Tata Iron and Steel Coy Sir Dorab Tata, Chairman of the Board in submitting the report among other matters referred to the munition making at their steel works. Since August last under special arrangement with the Go-

TELEGRAMS.

vernment they have been principally engaged mainly in making the necessary quantity of steel required for the making of those shells. Referring to the effects of the war Sir Dorab said: "War has precluded the export of iron and steel along with other products. From continental Europe to India and Far East it has also effectively shut off exports of some very necessary raw materials for the manufacture of metal. For example silica and magnesite bricks ferro-manganese and aluminum cannot now be had for love or money even from the United Kingdom as these are required there for the output of munitions which are most abundantly needed and these are not to be had from anywhere else. By a careful laying in of stocks of these and other raw material your company has so far been able not only to tide over difficulties but also to show you results which your directors venture to believe will be found satisfactory by all shareholders."

Letter From A Soldier At Basra.

BOMBAY, November 16.

A correspondent sends to the "Times of India" some brief but highly interesting notes just received from a soldier son of his, now stationed at Basra. The writer shows how terrible the summer heat has given way to brisk cool weather and how welcome the British rule is to the local inhabitants. He says: "The cold weather has set in now. We are covering up at nights with two and three blankets and our appetites are increasing. I am keeping fine and fit. There are some nice fish to be caught in the river here, promfroes, soles, plaice etc, and some of our chaps catch some nice ones. I went to Basra city the other day with two others. There was a Jewish and Mahomedan festival. Of all the people and children were having a high time on the roundabouts, swinging boats, etc. The people are very pleased with the British rule and say that is a pity that we did not come sooner to their country and hoped that as we are at Basra we will remain."

UNITED PROVINCES.

Grievances of the Muttra Bar.

ALLAHABAD, November 17.

In connection with the grievances of the Muttra Bar against Mr. Moore, Joint Magistrate, the District Magistrate, Mr. Dampier writes to a member of the Bar that Mr. Moore ordered the Court room to be closed on some occasions to prevent overcrowding or when the Section 377 cases were being tried. Mr. Moore has often kept the doors closed between 11 A. M. and 1 P. M. not with the object of excluding the public, but merely to shut out the noise proceeding from the litigants outside. As regards the use of the Court as a waiting room by Vakils, Mr. Moore explains that he had occasion to remonstrate with certain members to desist from sitting in the Court and conversing during the hearing of cases, as it was prejudicial to good order. He would allow the members of the Bar to sit and listen to the proceedings, provided space permitted and they kept silence and otherwise behaved in a courteous manner.

High Percentage of Failures in Matriculation.

LUCKNOW, November 17.

The Special Provincial Educational Conference is to be held at Lucknow on December 5. It will have a resolution on the high percentage of failures in the University Examinations.

SOUTH INDIA.

The Coonoor Abduction Case.

Bail for Rangaswamy Refused in Sessions Court.

COIMBATORE, November 17.

In a crowded Court a motion for bail on behalf of Rangaswami committed to the Sessions in the Coonoor Abduction Case was made before Mr. D. G. Waller, J. C. S., District Judge this morning at 11 A. M. by Messrs Gonsalves and N. S. Ramaswamy Iyengar. The various defects in the Prosecution, the delay in preferring the complaint, the non-inclusion of Rangaswami in the belated complaint, the introduction of rape long after the investigation started, the admitted defects in the prosecution evidence, the doubtful legality of Violet Reilly's evidence, the uncorroborated nature of evidence by Marie Reilly regarding rape, the position of the accused and the certainty of his not evading appearance were mentioned.

Rao Bahadur T. S. Balakrishna Iyer, Public Prosecutor, said he was instructed to oppose the bail application. Mr. Mitchell, Police Inspector, instructed him. The Public Prosecutor pointed out that the case is serious, that the High Court without entering into the merits had refused bail and stated that Marie Reilly was corroborated by Adolphine Reilly. Mr. Ramaswamy Iyengar replied that neither under section 8 nor under 152 of the Evidence Act would Adolphine's statement of what Marie told her would be evidence.

The Court observed that that would be one of the points to be decided in the case.

His Honour refused bail.

The case is posted to 10th January 1916

India and the War.

Madras Lord Bishop's Lecture.

SECUNDERABAD, November 17.

The Lord Bishop of Madras gave an interesting lecture at Secunderabad on India and the War on the 16th which was listened to with great enthusiasm by a large audience. Sir Alexander Fleetwood, K. C. S. I., C. I. E. presided. The Lord Bishop said, "It is difficult for us to realise that we are living at a time when the world is being turned upside down. The war is making vast changes in the life and civilisation of the great nations of the west and India has been drawn into the vortex of this mighty whirlpool. No one can foretell exactly what will be the effect of the war on India. The war has suddenly brought India right into the full stream of the world's political life when the peoples and Princes of India came forward with such splendid loyalty and devotion to support Great Britain in her struggle."

TELEGRAMS.

Condolence Meeting.

CALCUTTA, November 17.

A Public meeting of the citizens of Calcutta was held this evening in the Town Hall. The Hon'ble Mr. Raman Menon presided. A resolution was passed placing on record the sense of sorrow at the irreparable loss which India has sustained in the death of Sir Pherozeshah Mehta. The chairman was authorised to send the message of condolence to Lady Mehta. The meeting also expressed sorrow for Sir Henry Cotton's death.

Death of Wilson & Co's Employee at the Front.

MADRAS, November 18.

Information has been received here that Mr. F. Annes of Messrs. Wilson and Co has been killed in fighting on the Western front. He was Lieutenant in Madras Artillery Volunteers and was widely known here. He was in England on leave when the war broke out and promptly went to fight for the King and Country.

MYSORE.

A Mutt Dispute Settled.

Money Available for Good Purposes.

BANGALORE, November 17.

Many disciples all over India of Uttaradi Mutt Swamy will rejoice to learn that the long standing dispute between that Mutt and certain of its hereditary officers has been compromised on a footing satisfactory to both parties. The dispute commenced about twenty five years ago by the hereditary officers filing a suit against one of the predecessor of the present Holiness for the vindication of certain rights alleged to have been infringed without proper reason. They filed the suit in Mysore where the Mutt owns extensive properties from time out of memory. Originally the decree was taken on appeal to the Chief Court and eventually confirmed, but it was found incapable of execution. This infructuous character of the decree led to an unfortunate misunderstanding on both sides. Meanwhile the Mysore Government under rules governing devolution and management of religious endowments assumed the management of the Mutt's Estates. During the recent visit to Mysore of the present Holiness a reconciliation was effected between the parties, the aggrieved disciples renouncing their rights for a cash payment of about Rs. 30,000 from the present Holiness leaving the latter free to appoint others in their stead for the due performance of customary religious offices.

The Mysore Government has now agreed to hand over the management of the Mutt's Estates to the present Holiness with accumulated funds and liabilities attaching thereto. From the accumulated funds His Holiness has proposed to raise a suitable edifice in the open space connecting Shankarapur and Basavangudi to serve the purposes of Mutt and also one fully equipped Sanskrit College with a temple attached thereto and a number of cottages for the College Pandits to live in. The plan for the edifice has already been drawn up by professional Engineers and work is likely to be taken up before long. This satisfactory termination of a longstanding dispute is due in a large measure to the whole hearted efforts of a number of disciples of His Holiness, chief among whom was Mr. Karpur Srinivasarao, B. S. E., L. C. E., Chief Engineer, Mysore.

A Simple Machine to Extract Plantain Fibre.

Invented By Mr. Chatterton.

BANGALORE, November 17.

What appears to be a very simple and ingenious machine has been invented by Mr. Alfred Chatterton, Director of Industries, Mysore, for extracting plantain fibre. An interesting demonstration of the same was given, at the weaving school near Doddanna Hall, Bangalore City. The fibre extracted was quite good. It is white in colour, strong in texture and ought to suffice for all practical purposes and the needs of those now using aloa and other fibres. The machine costs not more than five or six rupees and any man or woman can learn to turn it at his or her door and thus supplement the usual income. The machine has infinite possibilities towards creating cottage industry in the Mysore province.

Brief News.

Wheat prices continue stationary except in Jubbulpur and Lahore, where they have risen by a quarter of a seer per rupee each, the rate now being 8 3/4 seers.

It is understood that His Highness the Maharaja Sahab of Bikanir will attend the foundation stone ceremony of the Hindu University at Benares.

The Moharrum observances at Bombay were quietly passing this year. There was to be no tabut procession last night, and no troubles were expected.

Sir Shapurji Broacha, who has been laid up with sunstroke since the 8th instant, is making good progress towards recovery and is very much better to-day.

There are good entries for the Lucknow autumn meeting which opens here on Saturday. The Handicap Polo Tournament had been abandoned for lack of entries.

The Srinagar marriage party, including Prince Hari Singh and his bride, has now reached Jammu. The Maharaja is at Chamba, where he has been detained by illness.

The Hon'ble Pandit Madan Mohan Malaviya, who went to Bikanir to consult His Highness on matters relating to the University, left Bikanir on Monday for Jodhpur.

H. E. the Governor and Lady Willingdon will return to Bombay from tour on the 23rd November. Their Excellencies will hold an evening reception at the Government House on Thursday, the 16th December, and will give a dinner to the members of the Legislative Council on the 18th December. The Levee will not be held and there will not be any balls at the Government House during this cold weather season.

30 ఏళ్ళముల బాపములతో 15 తులములుగల బట్టి 1 కి రూ 1-0-0 తపాల ఖర్చులు 0-3-0

చెప్పిన చుట్టబడిన

“శకుంతల”

వెండ్రుండు పెరుగు సుగంధతైలము.

చాటులపాత్రలు 22, కొండవీలుకూడ, కాకావేలబ్రాచి 1, పునగడ్డలి 1, అత్తరుబిళ్ల 1, వరక 36 బహుమతులు

సృష్టించిన!

కొన్నికడులే గలవు!

మంచి సమయము

బరోపాఖండ యుద్ధచరిత్రము

(మొదటిభాగము: సిద్ధిపాది.) భరి 8 అణాలు మాత్రమే. పోస్టేజి సహా 0-10-0.

ఈ యుద్ధచరిత్రము అందరికీ తెలియజేయుటకు ముఖ్యమైనది. ఇది ప్రకటన... (The text continues with a detailed description of the book's content and its historical significance.)

ఇవ్వబడును. చిరునామా: - సుపీరియర్ వాచ్ కంపెనీ, పోస్టు బాక్సు నెం 167, మద్రాసు. ఇ.

వనోపధి సారసవరిలా

ఇది సహజమందలి అద్భుతమైన సూర్యుడు కల చర్మరంగులను బాగుజేయును. కీళ్ళపోట్లు, పాతవాలు, పువ్వులు...

మీ సీనామలను వాడిన తోడనే శరీరములో నొకవిధమైన మార్పు గలుగించును. రెండు సీనాలు వాడిన తోడనే శరీరము బాగుపడును.

కుప్పకముద్ర:- ఇది చర్మరంగులపూర్తిగా బాగుజేసి రోగమును కురుపును. భారతనాథుని (శ్రీ) కాగు బతు పొంద) నాగల్గితైలము వైపుతకు మందు. ఈ రెండుకీసీ నెలరోజులకు సరిపోవుమందు 5-0-0.

పొందేటగు:- పి. డి. సావంత్, గజక, భనసవాడి, నం. 2, బొంబాయి. Proprietor P. D. SAVANT Panaswadi, No. 184 No. 2, Bombay.

జలాత్ మాత్రము:- మలము సకాలమునకు సరిగా వెడలకుంకిన ఆకలిమందగించి పొత్తికడుపు ఉబ్బి అనేకవాధులకు కారణమగును. ప్రతిదినము రాత్రి ఒకమాత్రముతీసిన మలబద్ధరంగముమాది, ఆకలి...

బట్టి 1-కి రు. 0-8-0 వి. పి. సహా 0-10-0

అమృతాంజనంధిపో 109 ఫోనింగ్, బొంబాయి. అమృతాంజనంధిపో, చెన్నపురి.

రజస్వరచేసిన బారెల్ మార్కు సుపీరియరు లీవరు గడియారము

కీడి 7 సంవత్సరములు ఉత్తరవాది పత్రం యివ్వబడును.

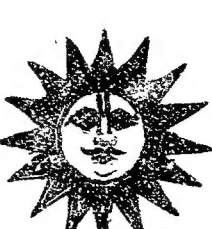

ఈగడియారము చాలా కాలము నడిచేటందుకు సిఫులో ముంబై వికిగాను గట్టితరమైన సామానులతో చేయబడినది. దీనిలో మా కంపెనీ పేరున్న పీసాయిమార్కు చేసినందున. ఈ గుపీరియరు లీవరు (డియారము మాకర్ల తప్ప యితర కంపెనీలలో దొరకదు. యిది సుప్రసిద్ధమైన మాత్ర సరియు నిండా సుందరముగను బాట్టు అద్దపు ముఖాలదియు.

అపారుషేయము (మహాదేవీభాగవతము)

ఇందు రామరాయక పాండవాది సత్కృతలు మిగుల మనోహరముగ ప్రతిపాదించబడియున్న వివిధ తీర్థములకు సకల ముముక్షుజులకు నుకరముక్తములగు పారమార్థిక విషయములు ప్రకృతినిరతులగువారికి నావశ్యకములగు వెట్ల భర్తములను సమదర్శముగ వర్ణింపబడినవి. మరియు భగవద్రాత్యము సాకల్యముగ సుపజ్ఞింపబడినది. ఇట్టి సర్వోత్తమ గ్రంథములను చెప్పే ప్రతిభాగి శ్రీ గవర్న మెంటువారి ఓరియంటల్ మేన్యుస్క్రిప్ట్స్ లైబ్రరీలోని పృతి సమసంచి సమర్థకథనము నిచ్చి పొందించి మహా పండితులచే సంశోధించి సకల లోకోపకారార్థముగ శాంధ్రానికీస్ మేలికాగితములపై మహారాజశ్రీ రాజా శ్రీమదంతిము వెంకట జగ్గారావు బహుదూరువారు శ్రీమేరుమహమ్మదఖతరం జమీన్ దారువారిచే నవ్వీయ కత్తిరిగోధనముద్రాయమున ముద్రింపబడినది. ఈ మహాగ్రంథ ముద్రాణాదికమునకు దమచే వదిలిన సొమ్ములో నగ బాటు మార్చిము కృషిపూరితమున రాజులకు తెలుగులభము చేయించిరి. మార్చి 1915లో తైయింపు చేయించిన పుస్తకము 1 కి రు 1-0-0 మార్పులు కాకలలో తైయింపు " " రు 0-14-0 అట్లుచేయబడునట్లు ప్రవచింపబట్టినది వాల్తేరుయత్సేపాపు,

కుంకుమపువ్వు

స్వచ్ఛమును నిర్మలము నగు కుంకుమపువ్వు మావస్త దొరకును. కొనువారు మార్కెటా...

ఎస్ నారాయణ అందు కంపెనీ. 21, వామ్మపేట, బొంబాయి.

ఇశాం! ఇండియామహిమ ఇశాం! ఈ పుస్తకమునందు ఇండియాదేశముయొక్క విశేష విశేషములను అనేక కావ్యములలోనుండి గ్రహించి లోక మేమును గోరి ప్రకటించి యున్నాము. ఇండియాదేశ ములో జన్మించిన ప్రతిమనమ్యుడును అవశ్యముగా జనున వలయును. ఈ పుస్తకమునకు వెలలేదు. తపాలాఖర్చులేదు. వైద్యశాస్త్ర ము: శేషంకర్ గోవింద్, ఆరెంకనిగ్రామ జే.ఎ.ధారయము, 157 బ్రాడ్వే, 96 మాంటురోడు, మదరాసు.

మదన కామేశ్వర లేహ్యం

ఇది మేహము, నిక్కాక, శుక్లవర్ణము, అతిమాత్రము, హరించి మిక్కిలిబలమును ధాతువుష్టి, రక్తకృద్ధిని, యావన సుఖమును, సంతానప్రాప్తిని, నరములకలుత్వమును కలిగించు వరప్రసాదము. 2 డబ్బీలు చాలును. 20 తుల. బట్టి రు. 1-0-0 ఘనసారచందిరి:- ఎరుపు, తెలుపు, పసుపు, అంటు పెగరోగములను మూత్రపుండును, తిక్కుమే మాన్యును. 2 సీసాలు చాలును. సీసా రు. 1-4-0 వి. పి. చార్జి చేరు. ఆ యశ్వన సమాజ్, పొంబూరు, గుంటూరు జిల్లా. 10, తాంజనము డిపో, 7, తంబుకెట్టిపేటి మదరాసు.

ప్రపంచచరిత్ర

మూడవ సంచిక వెలువడినది. గ్రంథకర్త:- గా. మారిస్వోత్తమరావు, ఎం. ఏ. తైలెనులభము కిథలు చదివినట్లు చదువుకొన వచ్చును. బహుప్రాచీనకాలమునుండి లోకములోని అన్ని దేశములలో జరిగిన సంగతు లిందు వ్రాయ బడును. చందాపద్ధతి ఆరుపంచిలకు రు. 2-0-0 అంచెకూలి లేదు. ప్రవేశింపనుము లేదు. సిద్ధమయిన సంచికలు పి. పి. గా పంపుమును. వయసు:- ప్రపంచచరిత్రకార్యాలయము, 145, కాలవీధి, మదరాసు అని వ్రాయును.

ఉమ్మడి - రామయ్య శెట్టి, గురుసామి శెట్టి కంపెనీ,

షరాపు వర్తకులు, మద గాను ఈస్టు. తిలి విలాసము:- “ఉమ్మడియార్” ఇందుక్రింద కనుపరిచివచ్చు ఇతరమెట్టిల్లు బర్మానైజలకు తగుమైనటుల ఇమిలేవకా శంపులున్ను వైక్రంతములు వగైరా కమలములున్ను బేడ కానులు అణాకానులన్ను బుగారపు నగలు ము పైరాళ్లుగల నగలున్ను, పట్టు రుమాళ్లును కావలసినవారు మా కాటరాగుంను తెప్పించుకొని భరలను తెలుసుకొని మాకు అర్హు పంపుదురని ప్రార్థించుచున్నాము.

